

**Säde Kokkonieniemi**

**ENSIN RAKENNETAAN KIRKKO**

**Lähetystä tutuksi ja tavaksi varhaisnuorille**

**Opinnäytetyö  
CENTRIA-AMMATTIKORKEAKOULU  
Yhteisöpedagogi (AMK), kirkon nuorisotyö  
Joulukuu 2019**

## TIIVISTELMÄ OPINNÄYTETYÖSTÄ

<b>Centria-</b> ammattikorkeakoulu	<b>Aika</b> Joulukuu 2019	<b>Tekijä/tekijät</b> Säde Kokkonieni
<b>Koulutusohjelma</b> Yhteisöpedagogi		
<b>Työn nimi</b> ENSIN RAKENNETAAN KIRKKO. Lähetystyötä tutuksi ja tavaksi varhaisnuorille.		
<b>Työn ohjaaja</b> KM Sari Virkkala	<b>Sivumäärä</b> 31 + 2	
<b>Työelämäohjaaja</b> Nuorisotyönohjaaja, lähetys sihteeri Hannele Aho		
<p>Opinnäytetyön tavoitteena oli kehittää uutta sisältöä Ylivieskan seurakunnan varhaisnuorisotyön käyttöön lähetystyön pohjalta sekä samalla luoda myönteistä kuvaa lähetystyöstä. Tällä toivotaan olevan myönteinen vaikutus lähetystyöhön osallistumisesta lapsen kasvaessa aikuiseksi. Työn on hankkeistanut Ylivieskan seurakunta. Materiaalipaketti koostuu rastiradasta, pelistä, tietovisasta, erilaisista hartauksista. Lisäksi mukana on muutama kuvaus projekteista, joiden pyrkimyksenä on lisätä lähetystyön tiimoilta yhteistä toimintaa ja varainhankintaa koko seurakuntaan.</p> <p>Teoriaosassa tarkastellaan kasvattamista, opettamista ja kansainvälisyyskasvatusta varhaisnuorisotyöhön soveltaen. Opinnäytetyössä on esitelty Suomen evankelisluterilaisen kirkon kanssa sopimuksen tehneet lähetysjärjestöt. Esittely painottuu Ylivieskan seurakunnan tukemiin järjestöihin.</p> <p>Materiaalia kokeiltiin Ylivieskan seurakunnan varhaistyössä kesän 2019 leireillä ja muokattiin kokeuksien pohjalta. Rastiradasta saatiin myönteistä palautetta sekä lapsilta että työntekijöiltä. Materiaalissa on myös mukana hartauksia, pelejä ja projekteja, joita ei ole testattu käytännössä.</p>		
<b>Asiasanat</b> Globaalikasvatus, kansainvälisyyskasvatus, lähettäminen, lähetyskasvatus. lähetystyö, varhaisnuorisotyö		

ABSTRACT

<b>Centria University of Applied Sciences</b>	<b>Date</b> December 2019	<b>Author</b> Säde Kokkonieni
<b>Degree programme</b> <b>Bachelor of Humanities, Community Educator</b>		
<b>Name of thesis</b> A CHURCH IS BUILT FIRST. Familiarizing pre-teens with missionary work and encouraging their participation.		
<b>Instructor</b> M.Ed Sari Virkkala	<b>Pages</b> 31 + 2	
<b>Supervisor</b> Youth worker Hannele Aho, Ylivieska Parish		
<p>The purpose of this thesis was to develop new content for the pre-teen youthwork of the Ylivieska parish based on missionary work and at the same time give a positive image of the missionary work. This is expected to have a positive impact on missionary participation as the child grows up. The work was commissioned by the Ylivieska Parish. The material package consists of a dash, a game, a quiz and various devotions. In addition, there are a few descriptions aimed at increasing missionary activities and fundraising for the entire congregation.</p> <p>The theory section looks at upbringing, teaching and internationalizations in pre-teen youthwork. The thesis presents the mission organizations that have signed an agreement with the Evangelical Lutheran Church of Finland. Focusing on organizations supported by the Ylivieska Parish.</p> <p>The material was tested in Ylivieska Parish pre-teen youthwork at summer 2019 camps and was modified based on experience. Positive feedback was received from both the children and the employees. The material also includes devotions, games and projects, not all of which have been tested in practice.</p>		

**Key words**

**Global education, internationality education, missionary education, missionary work, pre-teen youthwork, transmission**

TIIVISTELMÄ  
ABSTRACT  
SISÄLLYS

1 JOHDANTO.....	1
2 KEHITTÄMISTEHTÄVÄT .....	4
3 LÄHETYSTYÖ SUOMESSA JA YLIVIESKASSA .....	6
3.1 Suomen evankelis-luterilaisen kirkon lähetystyö .....	6
3.1 Ylivieskan seurakunnan lähetystyö .....	7
3.2 Kansainvälisyyteen kasvattaminen ja kasvaminen.....	8
3.3 Lähetyskasvatus osana kansainvälisyyskasvatusta.....	9
3.4 Suomen evankelis-luterilaisen kirkon yhteistyö lähetysjärjestöt .....	10
3.4.1 Auttajat ja julistajat.....	10
3.4.2 Painotus sanalle .....	12
4 YLIVIESKAN SEURAKUNNAN VARHAISNUORISOTYÖ .....	14
5 LAPSEN KEHITYSPSYKOLOGINEN JA HENGELLINEN KEHITYS KESKILAPSUUDESSA .....	16
5.1 Lapsen psyykinen kehitys keskilapsuudessa .....	16
5.2 Sosiaalinen keskilapsuus.....	17
5.3 Keskilapsuuden hengellinen kehitys.....	18
6 TOIMINNALLISIA MENETELMIÄ LÄHETYSKASVATUKSEEN .....	20
6.1 Toiminnalliset menetelmät .....	21
6.2 Kertomuksia ja leikkejä .....	21
6.3 Ihmettelyn ja kokemuksen kautta ilmiöpedagogiikkaan.....	22
6.4 Kasvamista kasvatuksessa .....	23
6.5 Kristillinen kasvatus .....	23
6.6 Mediakasvatus .....	24
6.7 Tunteet apuna kasvussa ja oppimisessa .....	25
7 OPINNÄYTEMATERIAALIN KOEKÄYTTÄMINEN, PALAUTE JA ARVIOINTI .....	27
8 POHDINTA .....	30
LÄHTEET	
LIITTEET	

## 1 JOHDANTO

Tässä opinnäytetyössä oli tarkoitus tuottaa uutta materiaalia Ylivieskan seurakunnan varhaisnuorisotyössä käytettäväksi. Materiaali on tarkoitettu etupäässä leireille, mutta soveltuvin osin se käy myös kerhoihin ja erilaisiin tapahtumiin. Ydinajatuksena materiaalissa on lähetystyön tutuksi tekeminen ja jopa niin, että siitä tulisi tavallinen osa leirejä ja yhteisiä kokoontumisia ilman erillisiä tapahtumia; lähetystyön ajatus toteutuisi ja se olisi läsnä jokaisessa seurakunnan kokoontumisessa ja samalla osaksi jokaisen työntekijän työtä, ei vain lähetyssehteerin yksinoikeudeksi.

Työn on hankkeistanut Ylivieskan seurakunta, jota kohtasi suuri menetys pääsiäislauantaina 2016, jolloin Ylivieskan kirkko paloi. Tästä juontuu työn nimi, koska myös lähetyskentillä rakennetaan kirkko yleensä hyvin alkuvaiheessa ja se on varsinainen yleistila koko yhteisölle. Lähetyskentilläkin rakennetaan monitoimitiloja, joissa toimivat niin koulu, kuin terveysasema ja myös sanan julistaminen, samankatona ja hyvässä sovussa. Tämä on nyt myös Ylivieskan seurakunnalla meneillään, joten samaistuminen tilanteeseen voi olla hyvinkin ajankohtainen. Kirkkoa ei ole ilman seurakuntaa, mikä haastaa lasten ja nuorten kanssa tapahtuvaa työtä, jotta tulevaisuuden kirkon rakentajia olisi ja myös heitä, jotka antavat pyyteettömän työpanoksensa lähetysten ja lähettämisen hyväksi. Heidän kohdallaan on ikään tyyminen tosiasia kuin myös se, että lähetysten hyväksi tehtävä työ on vähentynyt kirkko projektin myötä. Ihmisten aika ja into ei vain riitä, joten heitä tulisi saada lisää myös nuoremmista seurakuntalaisista.

Seurakunnissa on hyvinkin vireää toimintaa päiväkerhoissa, lastenleireillä ja -kerhoissa, mutta rippikoulun jälkeen osallistujat vain katoavat. Miten saada kipinä pysymään ja osallistuminen normaalksi elämäntavaksi? Tuota ongelmaa ei tämä opinnäytetyö varmasti ratkaise, mutta jos edes yksi lapsi innostuisi, sekin olisi jo hyvä lopputulos tai päämäärä, koska jos saa yhden toimintaan mukaan voi yksi tuoda kaverinsa, että lopulta toimintaan tulee useampikin mukaan.

Lähetystyöllä on ollut suomalaisessa yhteiskunnassa hyvä imago ja se on evankelis-luterilaisen kirkon perustehtäviä, mutta jotenkin jäänyt irralliseksi osaksi toiminnassa. Tuohon irrallisuuteen on varmasti osasyynä, että lähetystyö toteutetaan eri järjestöjen kautta ja seurakunnan toiminta on jaettu eri työmuotoihin, mutta lähetys ei ole työmuoto, vaan sen pitäisi kuulua jokaiseen työmuotoon. Nämä järjestöt voivat olla seurakuntalaisille vieraita ja tämä tekee osallistumisesta vähemmän tärkeää. Tähän pitäisi

saada muutos ja tehdä lähetys osaksi kaikkea seurakunnan toimintaa. Seurakunnan tehtävien jako työmuodoittain heikentää myös lähetyskasvatuksen asemaa, koska lähetysseurakunnan tehtäviä hoitaa melkein poikkeuksetta pienissä seurakunnissa joku muiden tehtävien ohella tai sitten osa-aikainen työntekijä. Lähetyskasvatus tai laajemmin kansainvälisyyskasvatus pitäisi saada kaikkien lasten ja varhaisnuorten kerhoihin ja leireille näkyväksi ja kuuluvaksi, leikkien ja pelaten; hartauksissa ja jopa ruokapöydässä. Lapsille ja nuorille tulisi antaa tietoa enemmän toiminnan kautta kuin tietona, joka luennoidaan ja esitellään diojen kautta heille.

Lähetys ei ole minullekaan kovin läheinen asia, mutta yhteisöllisyys ja yhdessä tekeminen kylläkin. Talkoisiin ja myyjäisiin olen osallistunut, mutta perheen kasvaessa ja paikkakunnalta muuton takia osallistuminen on jäänyt tai se on muuttunut vaikeammaksi. Kynnystä osallistua pitäisi saada matalammalle ja niin, että koko perheelle olisi tilaa ja mahdollista osallistua lähettämiseen tai sen tukemiseksi tehtävään työhön omien vahvuksiensa kautta. Lapsen ja nuoren kautta saada perhekin toimintaan, eikä vain niin, että lähetysnuntaina tuodaan lapsi kuoroon laulamaan ja muu perhe menee kotiin takaisin, vaan niin, että tilaisuus houkuttelisi osallistumaan koko perheen. Tarjolla voisi olla muutakin kuin pakkoistumista, esimerkiksi työpajoja, tutustumispisteitä ja rastiratoja. Jumalanpalvelus toimitettaisiin lyhyempänä ja toiminnallisessa muodossa. Mukana voisivat olla niin kummit kuin perheen koiratkin, ”ovi leveällä ja katto korkealla”, on usein kuultu lausahdus evankelis-luterilaisesta kirkosta samaa voisi soveltaa erilaisille tapahtumille ja toteutus tavoille. Tämä voisi olla se haaste tai unelma, joka odottaa toteutusta ja niitä innokkaita ihmisiä, jotka olisivat halukkaita toteuttamaan ja haastamaan itsensä uudella sunnuntai-ohjelmalla.

Opinnäytetyön teoriaosan rajasin vain tätä materiaalipakettia koskevaksi, vaikka tietoa ja menetelmiä olisi paljonkin en ole esitellyt kuin ne, jotka tätä työtä tukevat tai koskevat. Teoriassa pyrin käyttämään runsaasti saatavilla olevaa lähdemateriaalia, mutta lähetysjärjestöjen kohdalla tämä valitettavasti rajoitui pitkälti heidän omiinsa Internet-sivustoihinsa.

Opinnäyttyöitä on tästä aiheesta tehty useita, ja näistä ehkä mielenkiintoisimmat Elijas Kokon ”Välähdyksiä Afrikasta” (2018) ja Petra Gröhnin ”Kenian Aarteet” (2012). Anton Berg (2015) on työstänyt Suomen Lähetysseuralle opinnäytetyönään lautapelin, joka on suunnattu rippikouluikäisille. Materiaalia ja erilaisia leirejä on työstetty paljon opinnäytetöinä, mutta niiden löytäminen Internet-sivustoilta on kohtuullisen vaikeaa, koska löytyvät vain tietyillä hakusanoilla.

Lähteinä olen käyttänyt muun muassa Suomen Evankelisluterilaisen Kirkon ja Ylivieskan seurakunnan Internet sivuja, Aili Heleniuksen ja Leena Lummelahden Leikin käsikirjaa, Risto Ahosen Lähetys uudella vuosituhanella ja muita teoksia.

## 2 KEHITTÄMISTEHTÄVÄT

Kehittämistehtävänä tässä opinnäytetyössä oli luoda materiaalipaketti käytettäväksi varhaisnuorten kanssa tehtävässä leiri- ja kerhotyössä (LIITE 1). Materiaalipakettiin pyrin luomaan uusia rastiratoja ja niiden toteuttamisen mahdollisimman pitkälle materiaaleista, mitä on sattunut olemaan käytettävissä. Mitään uusia hankintoja en tehnyt, koska varhaisnuorten samaistuminen juuri lähetysmaitten lapsiin ja nuoriin on rastiradalla tärkeintä; on hyvä oppia ymmärtämään, ettei kaikkea osteta tai haeta kaupasta valmiina, vaan asioita voi tehdä itse ja se voi jopa olla hauskaakin. Sattumalla on suuri merkitys tässä rastiradassa ja se juuri havainnollistaa ja opettaa ymmärtämään, kuinka vähästä elämä on joskus kiinni.

Rastiradan tehtävät ovat mahdollisimman erilaisia, mutta niillä kaikilla on tarinansa. Tämä mahdollistaa jokaisen osallistumisen, ja koska aikaa ei mitata ja sattumallakin pääsee pitkälle, mikään erityistaito tai henkilökohtainen ominaisuus ei auta tehtävissä. Radalla voitetaan ja hävitään yhdessä, ryhmänä ja myös ryhmän vetäjä isonen tai vanhempi osallistuu tehtävien suorittamiseen yhtenä ryhmän jäsenenä, yhteisöllisyyttä ja yhdessä tekemistä.

Toisena kehitystehtävänä oli yhteisöllisyys ja yhdessä tekeminen. Yksin ei peliä voi voittaa, eikä hävitä, vaan koko peli kuljetaan yhdessä. Sekä voitto, että tappio jaetaan kavereitten kesken. Tämä havainnollistaa sitä lähetyskenttien työtä ja elämää, missä yksi ihminen ei paljon saa aikaan, mutta yhdessä tekemisessä on voimaa.

Materiaalipaketin rastirata on suunniteltu niin, että kaikkia lähetysjärjestöjen erilaisia tehtäviä on esitelty lyhyesti. Esittelyt ovat hyvin yleisiä, eikä niinkään erityisesti johonkin järjestöön viittaavia, koska lähetyskentillä järjestöt tekevät hyvin saman kaltaisia tehtäviä ja projekteja yleensä vielä paikallisen seurakunnan apuna. Kohderyhmässä olevat lapsetkin ovat niin nuoria, ettei mitään hyvin tarkkaa tietoa ehkä kannata vielä tässä vaiheessa esitellä, ettei asian ydin huku. Tärkeintä oli, että nuori ja lapsi voi samaistua hetkeksi ja miettiä omalla kohdallaan, mitä kehitysmaassa asuminen oikeasti tarkoittaa.

Rastirata on hyvä päättää hartauteen tai muuhun yhteenvetoon, koska pelkkien pisteitten vertailu ei tee tästä erityisesti lähetystä tukevaa rastirataa. Keskustelua aiheesta on myös hyvä käydä, koska rastirata voi herättää paljon kysymyksiä ja samalla myös niitä ajatuksia, miksi kehitysmaissa eläviä pitää auttaa ja olla tukemassa heidän pyrkimyksiään parempaan elämään.



Materiaalipakettiin olen myös suunnitellut projekteja, jotka voisivat olla koko seurakunnan yhteisiä ja antaa sitä osallistumisen mielihyvää mahdollisimman monelle, ja myös ryhmän voimaa. Seurakuntalaisille yhteistä tekemistä, jotka eivät niin olisi sidottuja aikaan ja paikkaan, vaan päämäärä olisi kaikille sama rakennetaan kirkko. Tässä olisi hyvä, miettiä, voisiko kirkkoja olla monta, joita nyt rakennetaan, sekä kotiseurakunnassa, että lähetyskentillä. Varainhankinnassa voisi eri työalojen rajoja rikkoa ja saada vapaaehtoiset tekemään varainhankinnan hyväksi laajemmin. Näin vapaaehtoisen työntekijän ei tarvitsisi tuntea riittämättömyyttä ja tehdä valintaa kumpi projekti on tärkeämpi, oma kirkko vai lähetystyö.

### **3 LÄHETYSTYÖ SUOMESSA JA YLIVIESKASSA**

Lähetystyön perusta löytyy Raamatusta, eikä vain niistä yleisesti tunnetuista Lähetyskäskystä (Joh.20:21), ”Niin kuin Isä on lähettänyt minut, niin lähetän minä teidät”, vaan koko Raamatusta. Lähetys ei ole seurakunnan työntekijöitten asia eikä kirkon, vaan koko seurakunnan ja jokaisen seurakuntalaisen. (EVL.FI 2019a.)

Raamatussa on useita missionäärisiä tekstejä, jotka avaavat enemmän tätä lähettämisen ja jakamisen tärkeyttä. Jumalan sanaa ei ole tarkoitettu vain hyville ihmisille tai paremmalle väelle, vaan jokaiselle maan ääriin saakka. Maan ääret käsite nousee syvältä Raamatusta, Vanhasta Testamentista Jesajan kirjan luvusta 49 jakeesta 6: ” Ei riitä, että olet minun palvelijani ja saatat ennalleen Jaakobin heimot, tuot takaisin Israelin eloonjääneet. Minä teen sinusta valon kaikille kansoille niin, että pelastus ulottuu maan ääriin asti.” Muuten Raamatussa ei pyritä määrittelemään maan ääriä tarkemmin, se koskee vain kaikkia maan kolkkia ja jokaisen on kuultava evankeliumia. (Ahonen 2000, 151.)

#### **3.1 Suomen evankelisluterilaisen kirkon lähetystyö**

Suomen evankelisluterilainen kirkko kanavoi lähetystyötä eri lähetysjärjestöjen kautta. Kirkon jäykkä ja etäinenkin hallintokoneisto soveltuu huonosti lähetyksen vaatimaan joustavuuteen, nopeisiin päätöksiin ja erilaisiin verkostoitumisiin. Tämän vuoksi lähetystyö ei välttämättä ole niin paljon jokapäiväisessä toiminnassa läsnä seurakunnissa, kun se on jäänyt lähetysseurojen ja heidän kannattajiensa huoleksi. Lähetysseurojen taustalta löytyy usein herätysliike, mikä voi omalta osaltaan vaikuttaa sen toiminnan tukemiseen osallistuvien määrään ja innokkuuteen. (EVL.FI 2019b.)

Lähetysseurat tukevat kirkkoa ja seurakuntia asiantuntemuksellaan ja verkostoillaan. Seurakunnat tekevät omat sopimukset lähetysseurojen kanssa, joiden työtä he haluavat tukea. Seurakunnissa työntekijä, lähetys sihteeri organisoii ja etsii toimintaan vapaaehtoisia, joiden avulla kerätään varoja lähetystyöhön. Mission toteutuminen kirkossa perustuu kumppanuuteen ja yhteistyöhön. Seurakuntalaisille pitäisi antaa mahdollisuus osallistua tähänkin työhön ikään ja sukupuoleen katsomatta. (EVL.FI 2018a.)

Lähetystyötä ei kohdenneta vain niihin ihmisiin, jotka ovat valmiita kääntymään tai tunnustamaan kristillisen uskon, vaan se kohdennetaan paikalliseen yhteisöön ja jokainen tekee omat päätökset vakaumuksensa suhteen. Lähetystyössä tavoitellaan nykyään enemmän kriisien välttämistä, ihmisten itsensä toimintaa yhteisönsä hyväksi ja demokratian toteutumiseen valtakunnallisesti kuin myös paikallisesti. Lähetystyö on pitkälti vaikuttamistyötä, kansainvälistä diakoniaa tai kristillistä palvelua ja evankeliumin levittämistä paikallisten toimijoiden kanssa yhteistyössä. (EVL.FI 2019a.)

### 3.2 Ylivieskan seurakunnan lähetystyö

Ylivieskan seurakunnassa on lähetysseurain toimi osana nuorisotyöntekijän virkaa. Työosuudeksi on määritelty 30%, mutta se vaihtelee suuresti kuukausittain. Lähetysseurain tehtäviin kuuluvat tapahtumien organisointia ja osallistuminen Lähetys- ja diakoniatyön kerhon ohjaamiseen vaihdellen diakonin kanssa. Ylivieskan seurakuntaan on muodostunut Ukkopiiri miehistä, joiden vaimot ovat osallistuneet lähetystoimintaan. Ukkopiiri osallistuu monipuolisesti erilaisiin talkoisiin ja tehtäviin, missä tarvitaan kirvesmiestaitoja ja muuta erityisosaamista. Tässä ovat miehet olleet itse aktiivisia ja halunneet myös itselle sopivaa osallistumismuotoa ja näin on syntynyt Ukkopiiri. Suvannon kappelin yhteydessä toimii lähetystori, jonne jokainen halukas voi tuoda käsitöitä myytäväksi lähetystyön hyväksi. Lähetystorin myyntitulot käytetään seurakunnan nimikkokohteiden hyväksi. (Ylivieskan seurakunta 2019.)

Ylivieskan seurakunnassa on käytetty lähetystyöhön vuoden 2016 talousarviosta määrärahana 28 000 euroa ja vapaaehtoisesti seurakunnalta 17 000 euroa ja vapaaehtoisilta yksityisiltä 76 000 euroa, eli vapaaehtoisesta rahoituksesta on tullut kolme kertaa enemmän kuin seurakunnan talousarviosta. Vapaaehtoistyön osuus on todella merkittävä, mutta nyt kirkkotalkoitten takia tuo saattaa pienentyä, koska samat vapaaehtoiset osallistuvat lähettämisen hyväksi tehtävään työhön ja näihin kirkkotalkoisiin. (EVL.FI. 2019c.)

Ylivieskan lähetystyö organisoidaan seuraavien lähetysjärjestöjen kautta: Suomen Lähetysseura, Suomen Pipliaseura, Medialähetys Sanansaattajat ry ja Lähetysyhdistys Kylväjä. Suomen Lähetysseuran kautta tuetaan Namibian kirkon kaupunkityötä, Etiopiassa tuetaan teologien kouluttamista, Hosaiin Teologisessa seminaarissa, Ilkka Revon työtä Eteläisessä Afrikassa sekä Pia ja Mikko Pyhtilän työtä Tansaniassa, josta he ovat nyt kahden vuoden Suomen jaksolla. Suomen Pipliaseuran kautta on menossa Raamatun käänös hanke ndongan ja kwanjaman kielelle Namibiassa. Medialähetys Sanansaattaja ry:n

(Sansa) kautta tuetaan Intiassa tehtävää radio- ja televisiotyötä. Lähetisyhdistys Kylväjä tekee lähetystyötä Israelissa kristillisessä vanhainkodissa. Jukka Hautala ja Iina Matikainen ovat uusia lähetystyöntekijöitä Israelissa, jossa Jukka toimii Lähi-idän ja Pohjois-Afrikan aluepäällikkönä Suomen Lähetysseuran työssä ja Iina toimii tiedottajana ja kummilapsityön yhdyshenkilönä sekä huolehtii myös alueelle tulevista vapaaehtoisista. Heidän työnkuvansa tarkentuu koko ajan, kun pääsevät siellä työnsä alkuun. (Ylivieskan seurakunta 2019.)

### **3.3 Kansainvälisyyteen kasvattaminen ja kasvaminen**

Ylivieskan seurakunnassa kansainvälisyyskasvatusta toteutetaan päiväkerhoissa, varhaisnuorisotyössä, nuorisotyössä ja perhekerhoissa. Sen perustana ovat olleet erilaiset teemapäivät ja kouluuyhteistyössä vierailujen järjestäminen. Tämän työn tekee pääosin lähetys sihteeri ja sen määrä on vähäinen. Kouluilla työ tehdään kansainvälisyyskasvatuksena, koska lähetyskasvatus on nimikkeenä liian lähellä tunnustuksellista uskonnon harjoittamista.

Lapsen kasvattaminen kansainvälisyyteen on melkein sama asia kuin erilaisuutta sietäväksi, suvaitsevaisuuteen kasvattaminen. Tämä ei tarkoita sitä, että lapsen pitäisi omaksua sellaisia tapoja tai ajatuksia, joita meidän kulttuurissamme ei ole, vaan sitä, että lapsi suvaitsee ja on kiinnostunut, siitä mitä ympärillä tai ulkomailla tapahtuu. Kirkon kansainvälisyyskasvatus on jakautunut useaan eri osa-alueeseen; puhutaan rauhankasvatuksesta, ihmisoikeuskasvatuksesta, tasa-arvokasvatuksesta, mediakasvatuksesta, kasvatuksesta kestäväan kehitykseen, diakoniakasvatuksesta, ekumeniakasvatuksesta ja lähetyskasvatuksesta. Tämä kaikki voidaan kiteyttää yhteen sanaan: globaalikasvatus. (EVL.FI 2019b.)

Kansainvälisyyskasvatuksella pyritään muokkaamaan lapsen suhtautumista erilaisiin kulttuureihin, ihmisiin ja uskontoihin, että hän toimisi oikeudenmukaisemman maailman puolesta. Tieto monikulttuurisuudesta ja erilaisista uskonnoista hälventää epäluuloja ja auttaa lasta myös oman kulttuurinsa hyväksymisessä ja säilyttämisessä. Lapsen on hyvä nähdä itsensä osana suurta maailmaa, hän ei ole erillinen olento vaan yksi monista. Tästä lasta auttavat erilaiset kokemukset niin läheltä kuin kaukaakin erilaisista kulttuureista ja ihmisistä. Koululla on pitkälle samanlaiset pyrkimykset lapsen ohjaamiseen tutustumaan kaukomaihin ja elämään siellä. (Kilpi & Lehtonen-Inkinen 1997, 197-199.)

Kansainvälisyys omassa elinpiirissä käynnistää lapsen mielenkiinnon erilaisuutta kohtaan, samoin media pienentää maailmaa ja tuo monikulttuurisuuden olohuoneisiin. Lapsi sisäistää oman arvomaailmansa

jo hyvin pienenä ja tähän maailmaan hän vertaa niitä vaikutteita, jota muualta saa ja näkee. Kansainvälisyyttä ei niinkään opeteta, mutta se koetaan vertaamalla omaan kulttuuriin ja arvoihin. Lapsen kiinnostus maailman tapahtumiin vaatii aikuiselta vastauksia ja tukea pohdintoihin. Lapsen kysymyksiin ei ole aina oikeita vastauksia, mutta niitä kannattaa silti pohtia yhdessä. (Frondelius 2004, 8-12.)

Nykyään voidaan puhua jo monikulttuurisesta elinympäristöstä maahanmuuton takia. Seurakunnissakin tämä pyritään ottamaan huomioon toiminnassa maahanmuuttajien parissa ja heidän osallistamisestaan vapaaehtoistyöhön. Monikulttuurisuus koetaan usein uhkana meidän omalle kulttuurillemme, koska kulttuuri muokkaa lasta ja se tapahtuu aina vuorovaikutuksessa toisten ihmisten kanssa (Luoma, Mäntymaa, Puura & Tamminen 2008, 87).

Ekumenia ja uskontojen välinen dialogi ovat myös kansainvälisyyskasvatukseen kuuluvia, mutta varhaisnuorten työssä harvemmin esille tulevia asioita. Monikulttuurisuus tuo myös keskusteluun muulla tavoin uskovat ihmiset ja paikallisesti voi myös olla eri kristillisten kirkkojen yhteistyötä niin Suomen rajojen sisäpuolella kuin myös lähetyskentilläkin. Ekumenialla tarkoitetaan kristittyjen kirkkojen yhteistyötä ja ykseyttä uskossa Jumalaan. Ekumenia tulee myös esille perheissä, joissa vanhemmat edustavat eri kristillistä kirkkoa. Tällöin voi olla hankalaa harjoittaa omaa uskontoaan, jos kirkot eivät tunnusta toistensa harjoittamaa toimintaa eikä niillä ole ehtoollisyhteyttä eli eri kirkkokuntien edustajat voivat osallistua toistensa ehtoolliselle. (EVL.FI 2019a).

Uskontodialogia voidaan käydä esimerkiksi kouluissa, joissa on kristittyä ja muslimeja opiskelijoina. Vuoropuheluina voidaan tutustua uskontoon ja sen harjoittamiseen rauhallisesti ja sovussa rinnakkain, ettei kumpikaan nouse johtavaan asemaan tai alista toista. Uskonnonvapaus antaa Suomessa jokaiselle vapauden harjoittaa sitä uskontoa, minkä kokee oikeaksi. Erilaisten tapojen ja maailmankuvien kohtaaminen voisi sujua rauhanomaisesti, kun emme pyrkisi muuttamaan toisen uskoa, vaan hyväksyisimme sen ja kohtaisimme ihmisen ihmisenä. (EVL.FI2019a.)

### **3.4 Lähetyskasvatus osana kansainvälisyyskasvatusta**

Lähetyskasvatus on osa kansainvälisyyskasvatusta, ja siinä korostuu enemmän uskon merkitys, että lapsi kokisi kuuluvansa yhteen suureen Jumalan perheeseen, johon kaikki kristityt kuuluvat täällä Suomessa ja ulkomailla. Jumalan perhe ei tunne maan rajoja tai kielimuureja, ja siinä kaikki ovat saman arvoisia ulkoisista eroista huolimatta. (Kilpi ym. 1997, 197-199.)

Lähetyskasvatuksen sijaan seurakunnissakin puhutaan nykyään enemmän kansainvälisyyskasvatuksesta. Tämä on ehkä heijastumaa kouluista, koska siellä tunnustuksellista toimintaa ei enää saa olla, joten nimikkolähettiläiden vierailut ovat nyt kansainvälisyyskasvatusta, joten ne ovat hyväksytympää. Lähetyskasvatus tuo tunnustuksellisuuden ehkä liiankin olennaisesti näkyväksi, vaikka lähetystyö pitää sisällään paljon muutakin. Lähetyskasvatus on tiedostettua toimintaa lähetysten tutuksi tekemisestä ja sen kannatettavuuden lisäämistä. Ylivieskan seurakunnassa lähetyskasvatusta toteutetaan erilaisilla teemapäivillä niin kerhoissa kuin messuissakin. Varhaisnuorten kaikilla leireillä on Arkki-hetki jokaisella leirillä, jossa lähetyskasvatusta toteutetaan. Tämä opinnäytetyö on tarkoitettu ensisijaisesti näihin Arkki-hetkiin, jolloin voidaan kisata lähetysaiheisella rastiradalla tai kehittää oman kylän elämää kuvitellulla lähetystyön projekteilla. Lähetyskasvatus alkaa päiväkerhon hartauksista, joissa kerrotaan kaukaisten maiden lapsista ja heidän elämästään. (Aho,1.6.2018.)

### **3.5 Suomen evankelisluterilaisen kirkon yhteistyö lähetysjärjestöt**

Suomen evankelisluterilaisella kirkolla on sopimuksia seitsemän eri lähetysjärjestön kanssa, jotka vievät apua lähetyskentille ja tekevät evankelioimistustyötä samalla. Kirkon Ulkomaanapu on järjestöistä suurin eikä se tee julistustyötä lainkaan, vaan vie humanitääristä apua kriisialueille, mutta työntekijät eivät myöskään aktiivisesti salaa kristillisyyttään. Sen periaatteisiin kuuluu tehdä työtä pysyvän muutoksen aikaan saamiseksi, että avustettavat ihmiset pystyvät tekemään elämästään paremman. Kirkon ulkomaanavun kohteet vaihtelevat ja se on perustettu sotien jälkeen jakamaan Yhdysvaltojen, Saksan ja Ruotsin kirkoilta Suomeen tulleita avustuksia. Kirkon Ulkomaan avusta tuli itsenäinen säätiö 1995 ja sen toiminnassa on mukana jo melkein 400 työntekijää. Kirkon Ulkomaan avulla on monia kumppaneita ja verkostoja niin Suomessa kuin myös ulkomailla. Suomen ulkoministeriö tekee myös yhteistyötä Kirkon Ulkomaanavun kanssa. (Kirkon Ulkomaanapu 2019.)

### **3.6 Auttajat ja julistajat**

Suomen Lähetysseura on perustettu vuonna 1859, eli se on toiminut jo 160 vuotta. Suomen Lähetysseura toimii kumppanikirkkojen ja -järjestöjen kautta 30 maassa. Tekee kehitysyhteistyötä kuudessatoista

maassa, Saharan eteläpuolisessa Afrikassa. Kirkollisella työllä osallistuu seurakuntien työntekijöiden kouluttamiseen ja koulunkäynnin tukemiseen kehitysmaissa. Suomen Lähetysseura osallistuu paikallisten kumppaneitten kautta rauhantyöhön ja sillä on myös oma rauhantyön ohjelma vuosille 2017 – 2022. Rauhanohjelman painopistealueita ovat dialogiprosessien tuki, psykososiaalinen tuki ja median rooli konflikteissa. Suomen Lähetysseuralla on tavoitteena oikeudenmukainen maailma, ja tähän pyritään tekemällä paljon vaikuttamistyötä haavoittuvien ihmisryhmien oikeuksien puolesta, oikeudenmukaisen rauhan ja talouden puolesta. Tämäkin työ tapahtuu paikallisten kirkkojen kautta. Suomen Lähetysseura omistaa kurssikeskus Päiväkummun Suomessa ja järjestää kesäisin Lähetysjuhlat. Suomen Lähetysseura pitäytyy kirkon tunnustukseen, kirkkojärjestykseen ja kirkon tekemiin linjauksiin. Se toimii myös ekuumeenisesti ja sen toimintaa on leimannut ymmärrys kontekstuaaliseen uskontulkintaan. (Suomen Lähetysseuran 2019.)

Lähetysyhdistys Kylväjä on perustettu 1974, ja se toimii luterilaisen tunnustuksen pohjalta ja korostaa uskonpuhdistukset keskeisiä periaatteita. Lähetystyöntekijöitä on noin 40 ja yhdistys toimii yhteistyössä muiden lähetysjärjestöjen, kansallisten luterilaisten kirkkojen, kansainvälisten kristillisten organisaatioiden ja paikallisten toimijoiden kanssa. Kylväjä on sitoutunut kokonaisvaltaiseen lähetysnäkemykseen, jossa julistamisen lisäksi huolehditaan ihmisen elinolosuhteitten parantamisesta kestävän kehityksen periaatteilla. Saa rahat toimintaansa sopimuksista seurakuntien kanssa ja yksityisten ihmisten lahjoituksista. Lähetysrenkaat tukevat oman lähettinsä työtä sekä taloudellisesti että henkisesti. Ne ovat avoimia ja niihin voi liittyä kuka tahansa asiasta kiinnostunut. Suomen valtiokin tukee Kylväjän kehitysyhteistyötä. Yhdistys tuottaa paljon työstään kertovaa materiaalia ja jota vuokrata tai lainata oman seurakunnan käyttöön. (Lähetysyhdistys Kylväjän internetsivusto2019.)

Suomen Luterilainen evankeliumiyhdistys (SLEY) on perustettu 1873 ja viralliseksi kirkon lähetysjärjestöksi se hyväksyttiin vuonna 1954. SLEY tekee lähetystyötä ja toimittaa humanitääristä apua kolmeentoista eri maahan. Japani oli sen ensimmäinen lähetysmaakohde ja siellä toimintaa on edelleen. Lähetystyötä Suomen Luterilainen evankelioimisyhdistys tekee kohdemaissa pitkälti paikallisten seurakuntien kautta. Suomessa toimii maahanmuuttajien parissa ja tekee lähetystyötä myös Virossa, painotuen siellä nuorisotyöhön. (SLEY 2019.)

Svenska Lutherska Evangeliföreningen (SLEF) toimii Suomessa ruotsinkielisenä lähetysjärjestönä. Se toimii Virossa ja myös Lähi-Idässä. Svenska Lutherska Evangeliföreningen on keskittänyt työnsä opeutukseen, diakoniatyöhön ja kirkkojen hengellisen työn tukemiseen. Se on osallistunut myös paikalliseen rakentamiseen kirkkojen ja ammattikoulujen osalta. (Svenska Lutherska Evangeliföreningen 2019.)

### 3.7 Painotus sanalle

Suomen Evankelisluterilainen Kansanlähetyks korostaa julistamista kaikille evankeliumista, ja se on perustettu vuonna 1967. Kansanlähetyks toimii Suomessa 17piirijärjestön kautta ja kotimaan työstä vastaa kotimaantyön osasto. Se evankelioi siis Suomessakin ja toiminnan keskus on Kansanlähetysoyisto Ryttylä. Ruotsissa toimii myös suomenkielinen sisarjärjestö, Ruotsin Suomenkielinen Evankelisluterilainen Kansanlähetyks. Järjestöllä on toimintaa viidellätoista eri työalueella Aasiassa, Afrikassa, Euroopassa ja Oseaniassa. Näillä alueilla tehdään avustus- ja kehitystehtäviä, sekä seurakunta-, opetus-, media- ja käännöstyötä. Kansanlähetyksellä on myös yhteistyötä kansainvälisen Mission Aviation Fellowship (MAF) -järjestön kanssa. Tämä järjestö on erikoistunut toimittamaan apua lentokoneilla paikkoihin, joihin muuten ei välttämättä päästäisi ollenkaan tai matka kestäisi kohtuuttoman kauan. (Suomen evankelisluterilaisen Kansanlähetyks 2019.)

Suomen Pipliaseura kääntää Raamattuja eri kielille lähetystehtävänä. Samalla se usein luo myös kirjakielen, koska Raamattu voi olla ensimmäinen kirja, joka kyseiselle kielelle käännetään. Tämä on myös syy, miksi käännöstyö on hidasta ja kallistakin. Pipliaseurat myös edistävät lukutaitoa ja näin ollen parantavat heikompiosaisten elämää. Lukutaidolla on suuri merkitys koulutukseen ja sen mukanaan tuomaan hyvinvointiin, mutta ilman kirjoitettua kieltä ei voi oppia lukemaan. Suomen Pipliaseura on syntynyt tarpeesta levittää Raamattuja Suomessa. Se perustettiin 1812 ja se toimi alkujaan Britannian ja muiden ulkomaiden avustuksella. Pipliaseurat muodostavat kansainvälisen verkoston ja toiminta ulottuu kaikkialle maailmaan. Pipliaseurat tekevät yhteistyötä jokaisen kristityn kirkon, seurakunnan ja yhteisön kanssa. Suomessakin Pipliaseura tekee edelleen työtään, että jokainen löytäisi Raamatun, jos ihminen on vieraantunut Raamatusta. (Suomen Pipliaseura 2019.)

Medialähetyks Sanansaattajat (Sansa) toimii mediassa, koska sillä tavoittaa enemmän ihmisiä kuin perinteisillä menetelmillä. He tekevät työtään myös Suomessa, joten heidän ohjelmiaan voi kuunnella myös Suomeksi internetin välityksellä paikasta ja ajasta riippumatta. Sansa aloitti työnsä 1990-luvulla Puolan yleisradion kanssa tehdyllä sopimuksella tyhjäksi jääneestä propaganda- asemasta, josta tulikin nyt evankeliumin julistukseen sopiva tukikohta. Ohjelman nimeksi tuli ” Raamattua kannesta kanteen” ja toiminnan johtajana toimi pastori Jukka Norvanto. Tästä toiminta laajentui ulkomaille ja myös Suomeen Radio Dein taajuuksille Alajärvelle. Sansa on perustettu 1973 ja toimi aiemmin nimellä Radiolähetyks



Sanansaattajana. Sansa tekee ja tukee medialähetystyötä yli kahdessakymmenessä maassa ja 36 eri kielellä Lähi-Idässä, Aasiassa ja Euroopassa. Yksittäisistä maista Intia on painopistealue. (Medialähetys Sanansaattajat 2019.)

## 4 YLIVIESKAN SEURAKUNNAN VARHAISNUORISOTYÖ

Ylivieskan seurakunnassa on neljä nuorisotyöntekijää, joista kaikki omalta osaltaan osallistuvat varhaisnuorisotyöhönkin, vaikka se ei heidän ydintekemistään olisikaan. Varhaisnuorisotyön vastuu on pääosin Juha Niemelällä. Ylivieskan kaupungin lapsi- ja nuorisoasiain työryhmään kirkkoneuvosto on nimennyt johtavaksi nuorisotyöntekijäksi Hanne Konttilan. Seurakunta tekee yhteistyötä Ylivieskan kaupungin kanssa. Varhaisnuorisolle toimintaa on pääosin koulun lomien aikaan erilaisilla leireillä, jotka ovat suosittuja ja osallistujia on riittänyt. Leirit järjestetään pääosin seurakunnan omissa leirikeskuksessa Törmälässä, missä on hyvät tilat niin yöpymiseen kuin kokoontumisiinkin, ja samoin ulkoilulle on hyvät puitteet. Törmälään on melkein aina kuljetus Ylivieskan keskustasta, joten matkakaan ei ole este osallistumiselle. (Ylivieskan seurakunta 2019.)

Erilaisia tapahtumia järjestetään myös varhaisnuorille. Merijärven kirkossa voi viettää yön ja miettiä kirkon syvintä olemusta tai haastaa vain rohkeutensa ja tehdä jotain erilaista syyslomalla. Kymppisynttärit ovat myös koko ikäkauden kokoava tapahtuma ja niitä muistellaan vielä pitkään lasten parissa. Kymppisynttäreistä alkaa varhaisnuoruus virallisesti. Erilaisia Hulinapäiviä ja muita päivän kestäviä toimintoja on pitkin vuotta, enimmäkseen loma-aikoina. (Ylivieskan seurakunta 2019.)

Syysloman jälkeen alkavat nuorten vetämät kerhot. Nuoret ovat saaneet tähän tehtävään koulutuksen (Kerhonojaja- ja isoiskoulutus, Kelsko). Kerhoilla on omat teemansa ja ne ovat tarkoitettu kouluikäisille. Kerhot päättyvät aina yhteiseen hartaushetkeen. Kerhot ovat tarkoitettuja kouluikäisille, mutta niitä on porrastettu eri-ikäisille. Seitsemäsluokkalaisille on myös omat oloilat nuorisotila Vitiksellä. Siellä olennaisena osana on yhdessä oleminen ja nuorten kohtaaminen. Nuorilla on vapaata omaa tekemistä pelaamista tai jopa kotitehtävien tekemiseen mahdollisuus. Nuorille tarjotaan myös välipalaa, koska Oloiltaan voi tulla suoraan koulusta. (Ylivieskan seurakunta 2019.)

Nuorisotyöntekijä käy myös kouluilla pitämässä aamunavauksia ja samalla tapaamassa nuoria, vaikka aamut eivät ehkä ole parasta aikaa nuorten kanssa puhumiselle. Nuorisotyöntekijä tulee näin ollen ainakin ulkonäöltä tutuksi myös heille, jotka eivät muuten seurakunnan toimintaan osallistua. Ylivieskan seurakunnan hajanaisuuskin asettaa haasteita varhaisnuorisotyölle, koska Merijärven pieneen kappeli-seurakuntaan on matkaa kolmekymmentäkahdeksan kilometriä. Siellä toimintaa on huomattavasti vä-

hemmän, mutta merijärviset ovat tervetulleita myös Ylivieskaan toimintaan mukaan. Merijärvellä toimintaa rajoittaa myös ohjaajien puute ja samalla osallistujien vähäisyys, koska toimintaa ei ole ollut niin sen uudestaan virittäminen vaatii aikaa ja vaivaa. (Ylivieskan seurakunta 2019.)

## **5 LAPSEN KEHITYSPSYKOLOGINEN JA HENGELLINEN KEHITYS KESKILAPSUUDESSA**

Tässä luvussa keskityn iältään 7 – 14-vuotiaan varhaisnuoren henkiseen ja hengelliseen kehitykseen. Harvemmin tästä ikäkaudesta puhutaan keskilapsuutena, mikä kuvaisi ehkä paremmin juuri tätä ikäkautta. Luterilaisessa seurakuntatyössä tätä ikäkautta kutsutaan varhaisnuorisotyöksi ja se on hyvin vaikeasti hahmotettavissa oleva työkenttä, koska ikähaitarin nuorimmat leikkivät vielä nukeilla ja vanhimmat muistuttavat kehitykseltään ja tavoiltaan melkein aikuista. Tämä ikäkausi on tärkeä huomioida seurakuntien toiminnassa, koska tässä vaiheessa hyvin monet ahkerat päiväkerholaiset katoavat seurakunnan työstä.

### **5.1 Lapsen psyykinen kehitys keskilapsuudessa**

Keskilapsuudessa lapsen psyykkiseen kehitykseen heijastuvat myös fyysiset muutokset ja motorinen kehitys. Fyysinen kehitys on keskilapsuudessa tasaista ja se helpottaa lapsen elinpiirin laajenemista, kun lapsi pystyy itsenäiseen liikkumiseen ja osaa käyttäytyä liikenteessä, ja lapsesta tulee näin itsenäisempi. Motoriikan kehittyessä lapsi toimii paremmin liikenteessä ja osaa myös arvioida omaa tekemistään paremmin. Fyysiseen ja motoriseen kehitykseen vaikuttavat aina lapsen genetiikka, eli perintötekijät, ja myös elintavat ja ympäristötekijät. Ravintoon ja terveyteen vaikuttavat myös perheen ekonomisosaaliset tekijät, ja tämä on nähtävillä myös puberteetin aikaistumisessa. Lapsen motoriset oppimisvaikeudet paljastuvat yleensä viimeistään tässä vaiheessa, kun koulussa vaaditaan erilaisia taitoja askarteluissa ja liikunnassa. (Nurmi, Ahonen, Lyytinen, Lyytinen, Pulkkinen, Ruoppila 2014,79 -80, 82- 86.)

Aivoissa ei tapahdu suuria toiminnallisia muutoksia, mutta ajattelussa lapsi siirtyy konkreettisten operaatioiden vaiheeseen (Piaget 1953). Tässä olennaisinta on, että lapsi alkaa ymmärtämään esineiden ominaisuudet, esimerkiksi koon, määrän ja massan. Lapsi oppii vertailemaan ja miettimään erilaisten valintojen seurauksia. Lapsen kyky ymmärtää symboleja ja kolmiulotteista maailmaa kehittyy nopeasti. Hän vertailee ja luokittelee asioita, sekä ihmisten erilaisia ominaisuuksia. Hän vertaa myös itseään toisiin. Lapsi ei vielä ole kypsä ajattelemaan toisen ihmisen näkökantaa asioista, tällainen kyky samaistua toisen

ihmisen rooliin kehittyä harjoittelun kautta pitkän ajan kuluessa. Tämä ei ole itsekkyyttä tai muuta huonoa käytöstä, vaan puhtaasti kehitys kysymys. Lapsen empaattisuus lisääntyy ja hän osaa ajatella teosta seuraavia asioita, moraalit kehittyä. (Nurmi ym. 2014, 89- 90.)

Muisti kehittyä keskilapsuudessa, perusprosessit muun muassa esineiden tunnistaminen, yleistäminen saman kaltaisissa tilanteissa ja erilaisten erityispiirteiden muistiin painaminen helpottuu. Lapsen tietojä käsitevarasto kasvaa nopeasti, mutta sen pohjalle lapsi tarvitsee jo aiemmin oppimia asioita, joihin hän voi uudet asiat liittää. Lapselle kehittyä myös erilaisia parempaan muistamiseen liittyviä tapoja, hän toistelee asioita, opettelee ryhmittelemään asioita ja näin hän oppii myös käyttämään muistiaan paremmin ja saamaan muististaan tietoa käytettäväkseen. Keskilapsuudessa kehittyä myös tieto siitä, kuinka paljon aikaa ja opettelemista tarvitaan asioiden muistiin jäämiseen. (Nurmi ym. 2014, 92-93.)

## 5.2 Sosiaalinen keskilapsuus

Lapsen kehitys on riippuvainen myös vuorovaikutuksesta ja tähän hän tarvitsee sosiaalisia suhteita. Perhe on ollut lapselle tärkein sosiaalinen kontakti, mutta keskilapsuudessa suhteet laajenevat kaveripiiriin ja kouluun. Kavereitten merkitys korostuu keskilapsuudessa ja tässä iässä kavereitten sukupuolellakin on suuri merkitys ja heidän tulee olla samaa sukupuolta. Kaveripiireissä opetellaan moraalisia käyttäytymismalleja ja opitaan asettumaan toisen asemaan ja oikeudenmukaisuutta tilanteissa, joissa kaikki eivät mene tasan. Kaveripiiri on tärkeää, mutta myös henkilökohtaiset ystävyys-suhteet opettavat lapselle luottamusta ja herkkyyttä ajatella toisenkin etua. Ystävyys opettaa myös sopimaan riitoja ja ongelmatilanteita. Lapsen tulee oppia selviytymään pettymysten kanssa. Ystävyys-suhteet eivät välttämättä ole aina tasapainoisia vallan käytön suhteen, vaan niissä voi olla vinoumia ja ristiriitaisia tilanteita ratkotaan eri tavoin tai vallalla. Ystävyys voi loppua riitoihin tai sitten se vain syvenee, jos tilanteeseen löytyy molempia tyydyttävä ratkaisu ja riitatilanteiden selvittelyyn opitaan uusia keinoja. Sosiaalisuus on myös yksi selittävä tekijä suosituksi tulemisessa. Jo alaluokilla koulussa on selkeästi suosituimpia lapsia ja niitä ei niin suosittuja. Tovereiden hyljeksimä lapsi ei välttämättä menesty koulussa niin hyvin kuin suosittu lapset. (Nurmi ym. 2014, 122-123.)

Kaverisuhteisiin kuuluvat aina myös tunteet. Keskilapsuudessa tunteitten säätely on vielä kohtuullisen vaikeaa, ja siihen kehitykseen lapsi tarvitsee aikuisen apua. Lapselle omien tunteitten ymmärtämiseen auttaa keskustelu aikuisen kanssa tunnekokemuksista. Tunteitten säätely ei tarkoita tunteitten tukahduttamista, vaan niiden tason vaihtelua, ja tähän lapsi tarvitsee apua. Lapsen tunteitten säätelyyn vaikuttaa

myös temperamentti, sillä se joko voimistaa tai heikentää tunteitten voimakkuutta ja lapsen käyttäytymistä. Kymmenvuotias lapsi kykenee jo säätelemään tunteitaan tai ohjaamaan niitä toisaalle, hakemaan tukea muilta ihmisiltä, miettimään asioita toisesta näkökulmasta ja käyttämään mielikuvitustaan tilanteen helpottamiseksi. (Nurmi ym. 2014, 118-119.)

Kiusaaminen on myös keskilapsuuden ikävä kokemus ja ilmiö. Kiusaaminen on vallankäyttöä ja toisen alistamista. Uhreiksi valikoituu usein sosiaalisesti kömpelöitä ja arkoja lapsia, kiusaajalle helppoja ja turvallisia uhreja. Ystävät suojaavat kiusattuja. Vaikka he eivät uskaltaisikaan puolustaa kiusattua kiusaamistilanteissa, heidän tukensa ja ymmärryksensä auttavat kiusattua eteenpäin. Kiusaaminen voi johtaa koulumenestyksen heikkenemiseen ja jopa aikuisiän ongelmiin, joten tilanteeseen tulisikin puuttua entistä herkemmin ja vakavammin. (Nurmi ym. 2014, 124.)

### **5.3 Keskilapsuuden hengellinen kehitys**

Teologialla tarkoitetaan puhetta Jumalasta. Lasten teologia puhuu Jumalasta lapsen tasoisella kielellä ja esimerkeillä. Keskilapsuudessa lapsella on kyky ajatella symboleitten merkitystä ja käyttää mielikuvitustaan miettiessään hengellisiä asioita. Kodilla on hyvin suuri merkitys lapsen hengelliselle kehitykselle, kun kyseessä on uskonnollinen toiminta. Perheitten ääripäät ovat hyvin kaukana toisistaan: on voimakkaasta herätysliiketaustaisia perheitä ja perheitä, jotka vain kuuluvat kirkkoon nk. tapauskovaisia. Seurakunta voi tukea perheitten uskonnollista ja hengellistä kasvatusta kuin myös antaa sille vaihtoehtoa. (Pruuki 2010, 224 – 226.)

Tässä ikävaiheessa lapsella on hyvin vaikeakin miettiä tieteen ja uskon suhdetta. On paljon helpompi tukeutua vielä lapsenomaiseen uskoon ja käyttää mielikuvitusta asioita miettiessä. Tällaisissa tilanteissa on seurakunnan työntekijän kuunneltava herkällä korvalla lapsen kysymyksiä ja pyrittävä aina vastaamaan niihin, vaikka ei aina vastausta tietäisikään tai sitä ei olisi edes olemassa niin yhdessä pohtiminen lapsen kanssa luo turvallisen ilmapiirin omien kysymysten esittämiselle. Tyttöjen ja poikien hengellisyydellä on eroja, tässä iässä ne varsinkin korostuvat. Tätä on selitetty tyttöjen erilaisella kasvatuksella ja fysiologialla. Tytöt ovat herkempiä syyllisyydelle, jota uskonnolla pyritään lievittämään ja heidän kasvatuksessaan suunnataan enemmän hoivaamiseen ja arvoihin, joihin uskonto sopii, esimerkiksi heikommista huolehtimiseen. (Pruuki 2010, 226 -227.)

Aikuisen tärkein tehtävä on olla lapsen hengellisen kasvun tukena ja oppaana. Aikuinen antaa omalla sprituaaliteetin hoitamisella mallia lapselle, joka voin esimerkiksi oppia omiakin tapoja hengellisyyden hoitamiseen. Lapsi kohtaa Jumalan leikin kautta ja tähän hänelle tulisi antaa mahdollisuus. Lapsen hengellisyydessä tulisi aina korostaa iloa ja anteeksi antamista, eikä syyllistää lasta synnillä. Lapsen käsitys Jumalasta laajenee koko ajan ja hänellä on oikeus tulla osalliseksi siitä yhteisöstä, jonka jäsen hän on. Lapsen henkinen kehitys etenee kysellen ja ihmetellen, tähän aikuisten, sekä seurakuntien työntekijöitten että vanhempien tulee vastata. (Pruuki 2010, 278.)

Useimmat vanhemmat kokevat lapsen hengelliset kysymykset vaikeiksi, kun ei niihin itsekään tiedä oikeaa vastausta. Miten selittää lapselle, joka haluaa tietää ja elää todeksi myös hengellisyyden konkreettisenä asiana. Näitä kuolemaa ja ennen syntymää koskevia kysymyksiä usein nimitetään perimmäisiksi kysymyksiksi ja nämä säilyvät usein samankaltaisina läpi koko ihmisen elämän. Aikuinen saattaa myös miettiä sitä, kuinka paljon näihin kysymyksiin antamallaan vastauksilla on vaikutusta lapsen omaan hengelliseen elämään. Oikeita vastauksia on paljon, mutta sitä yhtä oikeaa ei ole eikä lapsi sitä haluakaan, vaan keskustelua häntä askarruttavista kysymyksistä. (Kokkonen 2009,75.)

Lapsen oikeutta uskoa koskeviin kysymyksiin on nykyään mietitty paljon ja monet vanhemmat valitsevat ateismin, jotta lapsi saa sitten itse valita. Onko väärin opettaa lasta ja näyttää esimerkkiä uskon harjoittamisessa, että lapsella on tietoa ja kokemuksia tehdä päätös uskomisesta? Nyt on käyty paljon keskustelua uskon näkymisestä kouluissa ja päivähoitossa, mutta mihin vedetään raja, kun elämämme pyörii kuitenkin kristillisen kalenterin ja juhlapäivien mukaan. Pitääkö joulukin kieltää ja pääsiäinen lopettaa? Kenen kulttuuria ja uskoa kunnioitamme, ja voiko ateisti olla jouluna lomalla?

## 6 TOIMINNALLISIA MENETELMIÄ LÄHETYSKASVATUKSEEN

Kasvattaminen ja opettaminen ovat eri asioita, vaikka ne kietoutuvat toisiinsa. Opettaja kasvattaa ja kasvattaja opettaa, ja kohdekin on kummallakin sama. Päämäärätkin voivat olla samat, mutta tapa on erilainen. Oppiminen on prosessi, mihin vaikuttavat myös perimä ja ympäristö. Ympäristö on osa kulttuuria, jossa lapsi elää. Kulttuuri on kasvatusta, perimätietoa ja taitoja, jotka siirtyvät sukupolvelta seuraavalle vuorovaikutuksen avulla. Kasvatuksessa usein ajatellaan olevan sukupolvien välistä vuorovaikutusta, mutta se voi olla myös saman ikäisten kesken tapahtuvaa, lapsi kasvattaa lasta. Kasvatuksen avulla lapsen kokonaispersoonallisuus kehittyy, ja tähän hän tarvitsee tukea ja ohjausta. (Hämäläinen & Nivala 2008, 45-47.)

Oppiminen on kaiken perusta. Ihminen oppii koko elämänsä ajan uusia asioita, mutta keskilapsuudessa oppimisella on suuri merkitys, koska lapsen aivot kehittyvät tiedon vastaanottamiseen ja on tarve oppia uusia asioita. Fyysinen ja motorinen kehitys luovat oppimisella pohjan. Oppiminen on jokaiselle lapsellekin omanlaisensa tapahtuma ja se vaatii myös opettajalta ohjausta sekä hyvän oppimisympäristön. Tässä luvussa keskitymme oppimisen eri tapoihin tukien materiaalipaketin esille nostamia tapoja ja kasvatuksen näkökohtiin, erityisesti kristilliseen kasvatukseen.

Konstruktiivinen oppimiskäsitys perustuu psykologi Jean Piaget (1896-1980) teoriaan, jossa uutta tietoa sulautetaan vanhaan tai siitä muodostetaan kokonaan uusi tieto- ja toimintakokonaisuus, näitä kokonaisuuksia kutsutaan skeemoiksi (Pruuki 2008, 19).

Oppimisen pohjalla on aina kiinnostus aiheeseen, ja jos lapselta puuttuu kiinnostus, muodostuu oppimisesta haastavaa (Puolimatka 2004, 121). Kiinnostuksen herättely onkin opettajan ja ohjaajan tärkeimpiä tehtäviä. On tehtävä opittavasta asiasta niin kiinnostava, että lapsi haluaa sen oppia. Keskilapsuudessa kehittyy myös omien suoritusten vertailu muihin. Jopa tästä lapsi voi löytää motivaation oppimiselle, mutta huono menestys voi myös vähentää motivaatiota (Nurmi ym. 2014, 103).



## 6.1 Toiminnalliset menetelmät

Keskilapsuuden aikana hyvin merkittävä oppiminen tapahtuu tekemisen kautta. Tähän oppimiseen luokitellaan monia eri tapoja. Draaman avulla voidaan käsitellä vaikeitakin asioita ja mieleen painuminen voi olla helpompaa, kuin vain kuvien kautta tai sanallisesti kerrottuna. Simulaatiot ovat myös lapselle tuttuja tietokoneen kautta, sillä kukapa ei olisi ajanut formulaa tai pelannut jääkiekkoa tietokoneen ruudulla. Draamassa ja simulaatiossa oppijalla on erilaisia rooleja, joiden kautta hän aiheeseen tutustuu. Draamassa voi myös improvisaatiolla olla osuutensa, ja tilanne vie mennessään. Tutustumiskäynnit ovat hyviä opetustilanteita, koska niissä voidaan tutustua aidossa ympäristössä esimerkiksi eläimiin tai luonnossa tapahtuviin muutoksiin. Erilaisten kädentaitojen kehittäminen askartelun tai käsitöitten kautta lapsi oppii käsillä tekemistä ja erilaisten ohjeitten tulkitsemista. (Pruuki 2008, 131-143.)

Rastityöskentely on myös toiminnallista oppimista. Tässä opinnäytetyössä on tehty toiminnallinen rastirata. Rastit ovat pelin osasia, mutta niiden takana on aina todellinen kertomus, jonka näin pelaamalla toivoisin jäävän itämään mielen sopukoihin. Rastityöskentely vaatii yleensä paljon etukäteisvalmisteluja, eikä onnistu vain yhden ohjaajan voimin. Rastityöskentelyssä edetään tehtäväraсталta seuraaville ja tehtävät ratkaistaan yleensä joko pareittain tai ryhmissä. Tällaisia ratoja voi toteuttaa sisä- ja ulkotiloissa ja myös molemmissa samalla kertaa.

## 6.2 Kertomuksia ja leikkejä

Tarinoita ja kertomuksia on käytetty opettamisessa kautta aikojen, mutta ei ole niin hyvää tarinaa, ettei sitä hyvä kertoja tee paremmaksi. Kertominen on taitolaji ja se vaatii tarinan kertojalta eläytymistä tarinaan ja jopa vuorovaikutusta yleisön kanssa. Kuvat ja musiikki ovat tarinan elävöittämisen keinoja, mutta eivät koskaan korvaa hyvää kertojaa. Kertojan tehtävä on saada puhuttu tarina näkyväksi. Kuulija ei pelkästään kuule tarinaa, vaan elää sitä todeksi, näkee ja joskus jopa melkein haistaa sen. Kertojan ei pidä koskaan lähteä selittämään kertomusta, vaan jättää sen kuulijan omaksi tehtäväksi ja kokemukseksi. (Vuorinen 1998, 118-121.)

Tarinalla on myös rakenteensa, eikä ole ihan sama, miten tarina on kirjoitettu. Tarina alkaa yleensä johdannolla, jossa kerrotaan taustat ja kuvaillaan tarinan henkilöt. Johdannon jälkeen varsinaisessa tarinassa keskitytään toimintaan, mitä siinä ollaan tekemässä. Toiminta katkeaa kriisiin, jolla nostatetaan tarinan

jännitystä: kukaan ei tiedä, mitä tulee tapahtumaan. Huippukohdassa tarinan uskottavuus punnitaan ja siinä on myös tarinan sanoma ja opetus. Päätöksessä tilanne raukeaa ja päähenkilön kohtalo selviää. Päätöksessä voidaan vielä erikseen selventää tarinan opetusta ja sisältöä.

Hyvä tarina synnyttää tunteita ja myös keskustelua, ja tällekin olisi hyvä varata aikaa, varsinkin lasten kanssa. (Vuorinen 1998, 122-126.)

Hyvä kertomus on vanha hyvä keino opettaa samoin leikki. Leikki on lapsen työtä, eikä lapsi ole koskaan niin liian vanha leikkiäkseen. Peleillä ja leikkimisellä voidaan tukea lapsen kasvua, tunne-elämää ja luovuutta, ja samalla abstraktiajattelu kehittyy (Lonka 2014,114). Leikin oleellinen merkitys opetuksessa on sen hauskuus, mutta samalla lapsi oppii sosiaalisia taitoja, sääntöjen merkitystä, joustavuutta, kavereitten kanssa yhteistyön tekemistä, itsenäisyyttä ja itsekuria. Leikkien avulla ryhmästä voi muodostua tiiviimpi ja turvallisempi, mutta jos leikit valitaan huonosti, ne kääntyvät tarkoitustaan vastaan. Leikissä ei saa ketään nolata, eikä sen tarkoituksena saa olla kenenkään ihmisyyttä loukkaavaa toimintaa. Valitettavasti opettajien ajanpuute ja koulutilojen ahtaus muodostavat tietokonepelien lisäksi uhan leikin käytölle opetustilanteissa. (Vuorinen 1998, 182-183.)

### **6.3 Ihmettelyn ja kokemisen kautta ilmiöpedagogiikkaan**

Ilmiöpedagogiikkaa on yhdistetty jouhevasti pelipedagogiikkaan ja tutkivaan oppimiseen. Tässä työssäkin käsittelemme ilmiöitä, joita haluaisimme lapsen käsittävän ja oppivan ymmärtämään. Ilmiöoppiminen tapahtuu helpointen projekteina ja tässä on sen heikkouskin varhaisnuorisotyössä, koska kerhoissa kokoontumiset ovat harvassa ja projektia on vaikea saada samalla ryhmällä valmiiksi. Leireilläkin tämä veisi suuren osan leirin yhteisestä ajasta, joten projektin kokoa ja rajaamista on tarkoin mietittävä. (Luukkonen 1997, 70.)

Kansainvälisyyskasvatus tai globaalikasvatus sisältää kokonaisen ilmiön eli Suomen ulkopuolisiin kulttuureihin ja yleensäkin elämiseen tutustumisen, sitä on helpompi käsitellä ilmiönä kuin pieniksi palasiksi paloitetuna aihealueittain. Lapsikin pyrkii kokonaisvaltaiseen maailmankuvaan, eikä siihen, että sitä paloittelaa pieniin osa-alueisiin. Lapsen on jopa helpompi pohtia ja suunnitella kokonaisia ilmiöitä, koska hänellä ei ole aikuisen urautuneita kehitysmalleja ajattelussaan. Lapselle uusien asioiden ja ilmiöiden selittäminen pitäisikin aloittaa aina kysymyksellä, mitä hän itse siitä ajattelee, ja vasta tämän jälkeen pyrkiä selittämään ilmiötä aikuisen näkökulmasta. Lapset matkivat toiminnassaan myös muita ja aikuisia, mutta samalla keksivät ja luovat jotain uuttakin. (Lonka 2014,121-122.)

## 6.4 Kasvamista kasvatuksessa

Lapsen kasvatuksen päävastuu on vanhemmilla ja perheellä. Kasvatuksella pyrimme aina johonkin ja sillä pyritään muokkaamaan kasvatuksen kohdetta parempaan käyttäytymiseen, oppimiseen ja kasvamiiseen. Kasvatuksen tavoitteena voi olla yksinkertaisesti onnellinen ja vastuullinen aikuinen. Kasvatusvastuuta voidaan jakaa isovanhempien, muiden sukulaisten, yhteiskunnan ja seurakunnankin kanssa. Lapsen kasvattaminen ei tapahdu hetkessä ja sen jakaminen ei ole vastuun pakoilua, vaan lapsen etu. Lapsella on monta turvallista ihmistä elämässään, joiden kanssa hän voi jakaa murheitaan ja asioitaan, ja samalla he ohjaavat lasta oikeisiin valintoihin ja toimintoihin.

Kasvatus siirtää myös kasvattajan arvomaailmaa kasvatettavalle. Tämän pohjalta on myös ajateltava etiikkaa, joka kasvatukseen liittyy. Kasvatuksessa voi siirtyä lapselle sellaisia arvoja, jotka eivät ole yleisesti hyväksyttäviä ja aiheuttavat konflikteja. Arvojen kohdalla on mietittävä, mitkä ovat niitä arvokkaita arvoja, joihin lasta on ohjattava. Ovatko kirjallisuus ja musiikki hyviä, vai työn teko kaikissa muodoissaan ainoa oikea tapa arvottaa ihmistä. Kasvattajan omalla kiinnostuksella on tässä suuri vaikutus. (Hämäläinen ym. 2008, 120-121.)

## 6.5 Kristillinen kasvatus

Kristillisen kasvatuksen määrittäminen ei ole helppoa: onko kasvatuksen päämääränä uskovainen ihminen vai pelkästään kristillisiä arvoja kunnioittava ihminen? Kasvattaminen ei ole pelkästään kristillisen perimätiedon välittämistä seuraavalle sukupolvelle, vaan sen selittämistä tämän hetkiseen elämäämme ja tähän kontekstiin.

Kasvattaja joutuu varmasti juuri näiden kristillisten arvojen kohdalla miettimään myös tapoja, miten kasvatus tehdään. Riittääkö pelkkä oma toiminta esimerkiksi lapselle, vai tarvitaanko siihen motivointia, kannustamista, lahjontaa tai suostuttelemista? Kasvatusmenetelmiin lukeutuvat toki myös uhkailu ja pelotteleminenkin, mutta kristillisiin elämänarvoihin ne sopivat huonosti. (Hämäläinen ym. 2008, 123.)

Meidän kulttuurissamme ihmisen kehitys ja kasvu etenee usein erilaisten siirtymäriittien kautta, vaikka uskonnollisuus ei perheessä muuten esillä olisikaan. Syntymää seuraa kaste, aikuisuuden kynnyksellä

käydään rippikoulu, parisuhde virallistetaan avioliittoon vihkimällä ja kuolemaa seuraavat hautajaiset. Nämä luovat lapselle kuin myös aikuisellekin virstanpylväitä elämään, mutta myös turvallisen ja tutun siirtymän vaiheesta toiseen. Samoin vuoden kierto on pitkälti rakennettu kirkollisten juhlien varaan: on joulun, pääsiäisen, juhannuksen ja loppiaisena. Juhlia odotetaan ja jokainen perhe valmistautuu niihin tavallaan, mutta lapselle ne antavat turvallisuutta ja sitä hengellisyyttä elämään. (Kokkonen 2009, 80.)

## 6.6 Mediakasvatus

Mediakasvatus on asia, joka askarruttaa niin koulussa kuin kotona kuin myös harrastuksissa. Mikä on sopiva määrä ja tapa lapselle, joka saa internetin kautta käsiinsä sisältöä, jota ei välttämättä ymmärrä tai osaa käsitellä? Lasta pitäisi suojella mediatulvalta ja sitä pitäisi pystyä seulomaan, että vain turvalliset sivustot ovat lapsen käytettävissä. Lapselle voi olla todella hämmentävää ymmärtää, että kaikki, mitä mediasta hänelle näytetään tai tarjoillaan ei ole totta, mutta myös toisinpäin raaka sisältö voikin olla totta. Ihminen tai eläin kuolee katsojan silmien edessä ja hän kuolee oikeasti, eikä nouse ylös hetken päästä nauramaan niille, jotka videota katsovat. Tällainen on lapselle hyvin ahdistavaa ja hänelle voi tulla harhakuvitelmia ympäröivästä yhteisöstä väkivaltaisena ja pelottavana paikkana. Tällaisista kokemuksista olisi hyvä puhua aina aikuiselle, opettajalle, vanhemmalle tai ohjaajalle, etteivät ne jäisi lapsen yksin käsiteltäviksi, mutta tällainen luottamussuhde vaatii turvallisen suhtautumistavan lapsen median käyttämiseen, jotta siitä voidaan puhua avoimesti. Pelkkä aikarajoitus ei toimi enää mediakasvatukseksi. (Valkonen 2018, 21-23.)

Media vaikuttaa lapsen asenteisiin ja tunteisiin, lapsen käyttäytymistä säätelevät tubettajat ja erilaiset vuorovaikutteiset ryhmät. Mainosten piilottaminen tubettajan arjesta kertoviin videoihin on lapselle kulluttamiseen innostavia asioita. Verkkoyhteisöt tarjoavat lapselle myös ystävyyttä ja kaveruutta välitavoista piittaamatta. Yhteisöllisyys voi syntyä näin mediankin avulla ja lapsi voi saada kokemuksia, joita ei muuten voisi syntyä etnisyyden tai muun massasta poikkeavuuden takia. Vertaisen löytäminen voi internetin kautta pelastaa lapsen henkistä kasvuakin, mutta aikuisen tuki ja neuvonta ovat paikallaan. Lapselle on hyvä kertoa yksityisyydestä jo siinä vaiheessa, kun hän aloittelee internetin käyttöä: mitä sinne voi ladata ja mitä kannattaa välttää. Lapsen yksityisyyttä on myös vanhemman hyvä kunnioittaa, ja ilman lupaa ei ladata lapsen kuvia internettiin tai hänen asioitaan kerrota päivityksissä. (Valkonen 2018, 24-25.)

Mediakasvatus ei saa olla pelkkää uhkakuvien maalailua lapsille, vaan esimerkin näyttöä ja turvallisen käytön tukemista. Tässä tarvitaan sekä kodin, koulun ja jopa seurakunnan yhteistä näkemystä. Tuemme kulttuuria, jossa älypuhelimet kerätään toiminnan ja tuntien ajaksi pois, vai käytämmekö niitä apuna tietojen etsimisessä ja liikkumisessa paikasta toiseen. Eettisyydellä markkinoidaan kaikkea mahdollista kengistä maitoon, mutta miten se välittyy lapselle, ahdistuksena vai tulevaisuuden tietoisena kuluttajana? Lapselle on tärkeää kuulua joukkoon ja tällä älypuhelinajan aikakaudella, älypuhelimien omistaminen ja käyttäminen on vain yksi tapa olla yhteisön jäsen. Mediaa käytetään myös lähetystyössä, joten sieltäkin voisi löytyä keinoja esittää suomalaiselle lapselle, miten lähetystyö vaikuttaa maailmalla. Tämä voi myös kääntyä itseään vastaan, jos tiedottaminen on hyvin negatiivista ja karujen elämäntalokkaiden esittäminen vain lisää lapsen ahdistusta hyvinvoinnin epätasaisesta jakaantumisesta. Median käyttämisessä lähetyskasvatuksessa kannattaa aina käyttää harkintaa ja katsoa esitettävä materiaali ennakoon.

## **6.7 Tunteet apuna kasvussa ja oppimisessa**

Tunteilla on suurikin merkitys oppimisessa. Onko rastirata tymeä leirin pakkopulla vai hauska tapa oppia uutta jostakin aiheesta, joka ei ensi kuulemalla voisi lainkaan kiinnostaa. Toiminnallisuus on ehdottomasti tunteita herättävä toimintatapa, toisille nautinto ja toisille kurimus. Median käyttäminen opetuksessa voi herättää enemmän tunteita kuin tavallinen opetus, mutta on osattava valita sellaista sisältöä, johon lapsen on helppo samaistua ja joka ei ole liian ahdistavaa. Lähetystyöstä tehtyjä materiaaleja on hyvä katsoa ennakoon lapsen silmin: onko materiaalissa jotain, mikä voi laukaista ahdistusta tai onko se liian pelottavaa? Lähetystyö herättää tunteita, mutta on aina mietittävä minkälaisia ja niiden purkamiselle on annettava mahdollisuus.

Tunteitten ohjaamista kutsutaan tunnetaidoiksi, jolloin ei ole tarkoitus opetella näyttämään tasaisesti tunteettomalta, vaan oppia elämään tunteitten kanssa ja oppia kohtaamaan myös voimakkaat tunteet ilman aggressioita tai syvää itkuisuutta. Tunteitten säätely kehittyy samaan tahtiin lapsen muun kehityksen kanssa. Lapsen onnistuminen tehtävissään ja uuden asian oppiminen herättää positiivisia tunteita oppimista kohtaan. Tunteet pitävät myös ryhmää koossa, ja yhteen kuuluvuuden tunne on kokemus omasta ryhmästä. Tämä on tärkeää ryhmän toiminnan kannalta ja siihen kannattaa panostaa ryhmäytymisellä. (Nurmi ym. 2014, 115- 118.)

Ohjaajan tai opettajan oma asennekin vaikuttaa lasten oppimiseen, sillä nyreä ja hiljaa puhuva opettaja ei saa lasten kiinnostusta heräämään, kun taas aidosti lapset huomioon ottava ja riittävän kuuluvalla äänellä esiintyvä opettaja saa lapset kiinnostumaan melkein aiheesta kuin aiheesta. Oppimista pidetään lasten työnä, mutta onko sen pakko olla tylsää ja työlästä. Miksi siitä ei voisi yrittää tehdä hauskaa ja kohtuullisen kiinnostavaa erilaisilla menetelmillä ja oppimisympäristöillä. (Lonka 2014, 132-134.)

Lasten erilaisilla temperamenteillakin on vaikutusta oppimiseen: toinen heittää kirjat nurkkaan ensimmäisen epäonnistumisen jälkeen, toinen uurastaa saman asian kimpussa epäonnistumisesta toiseen ja jopa ehkä kolmanteen ja neljänteenkin, kunnes onnistuu. Temperamenttieroit eivät tarkoita sitä mitä tekee, vaan miten tekee. Lapsen ja ohjaajan temperamenttieroit voivat tehdä opetus- ja kasvatustilanteista haastavia, mutta sopeutuminen auttaa kumpaakin tilanteesta selviytymisessä. Lapsen kehittyessä hän oppii peittämään omaa temperamenttiaan erilaisilla rooleilla ja käyttäytymismalleilla. (Lonka 2014, 141-143.)

## 7 OPINNÄYTEMATERIAALIN KOEKÄYTTÄMINEN, PALAUTE JA ARVIOINTI

Opinnäytetyön materiaalin nimi on ollut koko ajan sama ”Ensin rakennetaan kirkko”. Materiaalia koekäytettiin kesällä 2019 kuudella eri varhaisnuorten leirillä Ylivieskan seurakunnan leirikeskuksessa Törmälässä kesä- ja heinäkuussa. Ohjelma oli ensimmäisillä kahdella leirillä erilainen kuin seuraavilla leireillä, johtuen saadusta palautteesta.

Ensimmäisille leireille olin tehnyt Power Point-esityksen, jossa kerroin Piipiseuran työstä kehitysaputyössä ja siihen suunnittelin erilaisia tehtäviä sekä leikkejä (LIITE 2.). Leikkien ja tehtävien tarkoitus oli opettaa lapsia huomaamaan, kuinka erilaista meidänkin elämämme olisi, jos meillä ei olisi kirjoitettua kieltä. Samalla leikkien oli tarkoitus toimia ryhmäytyksenäkin, koska nämä Arkki-hetket olivat aina ensimmäisenä leiripäivän iltana. Arkki on tämän lähetyshetken yleisnimitys näillä leireillä.

Tämä ohjelma olikin hyvin haasteellinen, kun ryhmien koko oli noin 22 henkeä ja lisäksi neljä isosta. Leireillä oli lapsia vähimmillään 32 ja enimmillään 46 lasta, mutta heidät jaettiin aina kahteen ryhmään, jotka tulivat Arkki hetkeen noin tunniksi kerrallaan. Lasten keskittyminen oli vaikeaa ja paikallaan pysyminen lyhyen esittelyn aikana kohtuullisen vaikeaa. Leikit ja tehtävät koettiin mukavaksi, mutta tieto-osuudesta oltiin kohtuullisen samaa mieltä: se ei vain toimi noissa olosuhteissa. Nuorisotyöntekijöiden palautteen perusteella päätin muuttaa Arkki-hetkien sisältöä enemmän toiminnalliseksi.

Palautteen perusteella arvioin tuollaisen tiedon jakamisen olevan käytännössä aivan turhaa ja keskityin luomaan rastirataa seuraaville kerroille. Rastiradan nimeksi tuli ”Sattumusten lotto”, koska pelin suunta kääntyi yllättäen ja tehtävissä ei ole mitään logiikkaa. Pisteitä tulee osasta tehtävistä todella paljon ja on tehtäviä, joissa pisteitä menettää tai pisteet voivat jopa mennä miinukselle. Tiedolla tai erityislahjoilla tämän pelin kanssa ei ole mitään tekemistä, vaan kaikki perustuu hyvin pitkälle sattumuksiin, niin kuin yleensäkin elämässä, jos siinä on paljon haasteita ja ollaan luonnon armoilla.

Tehtävillä on kuitenkin opettava ajatus, joka liittyy lähetystyöhön ja siihen, miten se voi auttaa ihmisiä kaukana jossain. Radalla on tehtäviä, jotka ovat hauskoja, mutta rastin pohjimmainen ajatus voi olla hyvinkin raadollinen. Ne saattavat ehkä herätellä ajatuksia, joten radan jälkeen olisi aina hyvä pitää yhteenveto tai hartaus, mutta aina niin, että lapsilla olisi mahdollista esittää kysymyksiä tai ajatuksia, joita tehtävät heissä herättivät. Tähän minulla jäi kesällä aivan liian vähän aikaa, koska lapset menivät joko saunaan tai hartauteen suoraan tehtäväradalta.

Rastien vaatimaa aikaa oli hyvin hankala mitata ja arvioida, koska ryhmät olivat hyvin erisuuruisia ja niissä näkyi lasten eri tasoinen kehityskin. Isosen rooli ryhmän vetämisessä korostui. Jos isonen oli tehtäviensä tasalla ja ohjasi ryhmäänsä napakasti, isokin ryhmä suoriutui tehtävistä kohtuullisen nopeasti, mutta jos isonen ei oikein tiennyt, mitä pitää tehdä tai arasteli ryhmänjohtajan roolia, niin aikaa kului todella paljon. Parasta siis olisi, että isokset perehdytettäisiin radan tehtäviin ennen lapsia tai he kokoaisivat osan rasteista. Osa rasteista toimi hyvin itseohjautuvina, mutta osa tarvitsee ohjaajan paikan päälle, että tehtävä tulee oikein suoritetuksi ja pisteetkin jaetuksi melkein ainakin oikein. Pisteillä ei pelin kannalta ole suurta merkitystä, koska kyse on puhtaasti sattumasta, ja ryhmien tulokset eivät ole keskenään verrannollisia jo ryhmien kokojen tähden. Lapsista suuret pistemäärät olivat kyllä hauskoja, mutta unohtuivat varmaan jo ennen päärakennukseen menoa, vaikka pistemäärät kirjattiin ylös listaan ja lista toimitettiin sitten yhteisiin tiloihin päärakennukseen. Parasta oli, kun yksi ryhmä ajautui jopa monta tuhatta pistettä miinukselle. Se muistettiin leiristä seuraavaankin, kun isokset veivät viestiä eteenpäin, että niinkin voi käydä.

Palautetta sain aika niukalti, mutta ensimmäisistä kerroista palautteen huomasi jo lasten käytöksestä, kun paikallaan olo oli vaikeaa ja rauhoittuminen vaati kohtuuttoman pitkän ajan. Rastirata otettiin hyvin vastaan ja palaute siitä oli pääosin positiivista. Nyt tähän lopulliseen työhön olen liittännyt kaikki rastit, joten niistä voi halutessaan valita sopivat aikaan ja tarpeeseen nähden. Itse koin radan yhteenvedon tarpeelliseksi ja suunnittelin tähän hartauksia, jotka tukisivat rastiradan ajatusta vielä yhteisesti ja valmistelisi kohti rauhallista yötä. Samalla tätä lähetystä voisi viedä eteenpäin myös muihin tilaisuuksiin.

Paras rasti oli ehdottomasti vesirasti. Sen suorittamiseen käytettiin todella vaivaa ja aikaa. Suunniteltiin erilaisia keinoja, että vettä olisi saanut vietyä enemmän. Tämä toimi vähällä panostuksella ja yksinkertaisella ohjeistuksella. Samoin kirkon rakentaminen nähtiin todella vapauttavana tehtävänä ja siinä huomasi, että ohjeistuksen pitää olla juuri oikein ymmärrettävissä, eikä siinä saa olla soveltamismahdollisuuksia.

Rastiradan tarkoitus oli sekä ryhmäyttää edelleen pienryhmiä yhteisen tekemisen äärellä että myös isosen roolia selkiyttää ryhmien johtajana ja ohjaajana. Ryhmät toimivat pääsääntöisesti hyvin, eikä kukaan jäänyt tehtävien ulkopuolelle, vaan jokaisen panos oli yhtä tärkeä ryhmän pistesaaliin kartuttajana. Ryhmien jakaminen oli tapahtunut jo ennen rastirataa, joten siihen en voinut vaikuttaa ja pääsääntöisesti pienryhmien jäsenet tunsivat toisensa jollain tavalla entuudestaan. Leireistä yksi oli vain tytöille, mutta muuten ne olivat sekaleirejä. Ikäjaot menivät leireillä kolmen vuoden välein, nuorimmat ryhmät olivat



kahdeksasta yhteentoista vuotiaita ja vanhimmat neljästätoista kolmeentoista vuotiaita, näin leireillä saatu kohtuullisen saman ikäisiä lapsia. Ikäryhmät olivat vain kolmen vuoden välein, mutta kehityksen ääripäät olivat huomattavia. Tehtävien tasoja miettiessä on tämän huomioon ottaminen iso haaste, koska jo kokoerot ovat huomattavia, saati sitten muut erot kehityksessä ja oppimisessa. Ryhmissä oli myös jonkin verran erityislapsia ja heidän kohdallaan toiminnallisuus onnistuu paremmin kuin muut menetit. Haasteena oli usein odottaminen ja rastilta seuraavalle siirtyminen, kun siinä ehti jo keskittyminen herpaantua, mutta isoset saivat heidät ryhmään mukaan ja osallistumaan tekemiseen. Tämäkin on hyvä ottaa huomioon pienryhmiä muodostaessa, että erityinen lapsi vaatii enemmän isoselta ja ryhmä ei saa olla liian suuri.

Projekteja ei ole käytännössä toteutettu ajan puutteen takia. Olen niitä pohtinut ja liittänyt ne tähän työhön ajatuksiksi koko seurakunnan yhteisistä tekemisistä. Yhteiseksi asiaksi lähetys on nyt hyvin kaukainen ajatus. Lähetystyön tukeminen koetaan edelleen pienen piirin harrastukseksi, joka ei seurakunnan muilla työaloilla paljon näy. Perheitten näkyminen lähetystapahtumissa on vähäinen ja nuoret osallistuvan vain, kun on rippikoulun kautta pakko.

## 8 POHDINTA

Tätä työtä on tehty sitkeästi ja suuntaa on mietitty moneen kertaan. Lopullinen tuotos on tullut melkein sattuman kautta, Sattumusten lotto. En ajatellut tällaista, mutta testattuna tämä on ollut kohtuullisen hauska ja toimiva ratkaisu. Ainoa harmin aihe minulle oli, että ajankäyttöä oli todella vaikeaa arvioida ennakkoon, kun en tiennyt ryhmistä kuin summittaisen osallistujien määrän ennen leirille menoa. Joskus rasteja lisättiin kesken kaiken ja joskus jätettiin pois, kun aika ei riittänyt tai sitten sitä oli liikaa. Loppuun ajatellut yhteenvedot toteutuivat vain noin kahdella puolikkaalla ryhmällä. Tällainen vaihteleva työskentely oli lapsille mieluista ja mielelläni olisin toteuttanut kokonaisen päivän lähetyksen tiimoilta, mutta siihen ei nyt ollut mahdollisuutta.

Ylivieskan seurakunnasta sain tukea ja vapauden toteuttaa Arkki-hetket haluamallani tavalla. Sain kokeilla ja erehtyä, mikä on tietysti opiskelussa parasta. Korjasin ohjelman ja sain siihen sellaisen otteen kuin halusin. Työn edetessä olen huomannut jotain puutteita rasteissa, joten olen tehnyt muutaman uudenkin, mutta testaamista en niille ehtinyt mitenkään järjestää.

Lähetyksen asemaa kirkossa on tullut tämän työn myötä pohdittua paljon, miten sen voisi saada näkyväksi kaikille työaloille ja jokaiseen tapahtumaan. Nyt olen huomannut jopa seuraavani huomattavasti tarkemmin, miten lähetystä ja lähettämistä toteutetaan eri seurakunnissa. Tämän pohjalta ajatus seurakuntien yhteisistä lähetyssihteereistä on löytänyt minun ajatuksissani enemmän ja enemmän tilaa. Yksi lähetyssihteeri, joka motivoisi seurakuntien työntekijöitä toimimaan lähetyksen hyväksi ja ohjaisi heitä työhön, antaisi työvälineitä ja uusia ajatuksia toiminnalle, olisi ehkä kuitenkin pitemmän päälle parempi kuin neljä osa-aikaista, jotka toisen työmuodon sivussa yrittävät tehdä lähetystä koko seurakunnan edestä.

Lähetykskasvatus on tässä ajassa muotoutunut kansainvälisyyskasvatukseksi, ja se on laajempi ja paremmin mielletävä asia varhaisnuorille. Kansainvälisyys tulee kotiin olohuoneeseen television ja internetin kautta, se näkyy ruokapöydässä ja kuuluu musiikissa. Emme voi elää vain tyhjiössä ilman muuta maailmaa, mutta miten kasvatamme lapsen kansainväliseksi ja samalla omasta kulttuuristaan ylpeäksi aikuiseksi, vai pitääkö meidän hävetä ruokakulttuuriamme ja nolostua tavoistamme. Onko ainoa lapsen ajatus lähetystyöstä tumma pienokainen mitta käsivarressa television mainoksessa, joka kertoo, että lapsi kuihtuu nälkään ja me vain katsomme sitä televisiosta. Tuottaako tuo mainos paremman tuloksen kuin seurakunnan leirillä ryhmänä suoritettu rastirata, jonka jälkeen on yhdessä vietetty hartaus ja rukoiltu

leipää jokaiselle lapselle aina maan ääriin asti ja takaisin. Mainos tuo ahdistuksen, mutta antaako se lapselle intoa osallistua lähetystyöhön seurakunnassa vai ajaako hänet pois, kun hän ei kuitenkaan voi kaikkia pelastaa.

## LÄHTEET

Aho, H. 1.6.2018. Henkilökohtainen tiedonanto.

Ahonen, R. 2000. Lähetys uudella vuosituhannella. Helsinki: Suomen Lähetysseura.

Frondelius, K. 2004. Aikuiselle, kasvaminen kansainvälisyyteen. Teoksessa Suominen, L. (toim.) Tullaan tutuiksi. Aineistoa lasten kansainvälisyyskasvatukseen. Kirkon Ulkomaanapu. 8-12.

Hämäläinen, J. & Nivala, E. 2008. Kasvatustiede, pedagogisen ihmistyön tiede. Kuopio: UNIPress.

Kilpi, P. & Lehtonen-Inkinen, P. 2001. Lähetyskasvatus on jatkuvaa elämän jakamista. Teoksessa Luukkonen, L. (toim.) Nollasta neljääntoista. Käsikirja seurakuntien lapsi- ja varhaiskasvatustyöhön. Toinen painos. Jyväskylä: PS-kustannus. 197-2003.

Kirkon Ulkomaanapu 2019. Saatavissa <https://www.kirkonulkomaanapu.fi/> . Viitattu 25.11.2019.

Kokkonen, J. 2009. Uskonnollisuus ja hengellisyys lapsen maailmassa. Teoksessa Kangasmaa, T., Peittäjä, H. & Vuorelma, P. (toim.) Lapsenkaltainen. Toinen painos. Helsinki: Lastenkeskus. 74-81.

Lonka, K. 2014. Oivaltava oppiminen. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Otava.

Luoma, I., Mäntymaa, M., Puura, K. & Tamminen, T. 2008. Geenit ja kulttuuri lapsen kasvun lähtökohtina. Teoksessa Lahikainen, R., Punamäki, R. & Tamminen, T. (toim.) Kulttuuri lapsen kasvattajana. Vantaa: WSOY. 85-97.

Lähetysyhdistys Kylväjä. 2019. Saatavissa: <https://www.kylvaja.fi/> . Viitattu 25.11. 2019.

Medialähetys Sanansaattajat. 2019. Saatavissa: <https://sansa.fi/tag/medialahetys/> . Viitattu 25.11.2019.

Nurmi, J., Ahonen, T., Lyytinen, H., Lyytinen, P., Pulkkinen, L. & Ruoppila, I. 2014. Ihmisen psykologinen kehitys. Viides painos. Jyväskylä: PS-kustannus.

Pruuki, L. 2008. Ilo opettaa tietoa, taitoa ja työkaluja. Helsinki: Edita Publishing Oy.

Puolimatka, T. 2004. Kasvatus, arvot ja tunteet. Vantaa: Kustannusosakeyhtiö Tammi.

Suomen Evankelisluterilainen kirkko, EVL.FI. 2019a. Seurakuntaelämä. Lähetys ja kansainvälinen avustaminen. Sanoma kaikille kansoille. Saatavissa: <https://evl.fi/maailmalla/lahetys/sanoma-kaikille-kansoille#4203750b> . Viitattu 29.11.2019.

Suomen Evankelisluterilainen kirkko, EVL.FI. 2019b. Seurakuntaelämä. Kasvatus. Saatavissa: <https://evl.fi/maailmalla/lahetys/sanoma-kaikille-kansoille#4203750b> . Viitattu 29.11.2019.

Suomen Evankelisluterilainen kirkko, EVL.FI. 2019c. Tilastot kirkon toiminnasta ja lähetystyöstä. Saatavissa: <https://evl.fi/plus/hallinto-ja-talous/tilastot-ja-asiakirjat> . Viitattu 26.11.2019.

Suomen Evankelisluterilainen kirkko, EVL.FI. 2019d. Usein kysyttyä kysymyksiä lähetystyöstä ja kansainvälisestä vastuusta. Maailmalla- Suomen Evankelisluterilainen Kirkko. Saatavissa: <https://evl.fi/maailmalla#4203750b> . Viitattu 26.11.2019.

Suomen Evankelisluterilainen kirkko, EVL.FI. 2019e. Seurakuntaelämä. Lähetys ja kansainvälinen avustaminen. Yhteinen todistus. Saatavissa: <https://evl.fi/plus/seurakuntaelama/lahetys/yhteinen-todistus> . Viitattu 27.11.2019.

Suomen Evankelisluterilainen Kansanlähetys. Saatavissa: <https://kansanlahetys.fi/materiaali-pankki/kansanlahetys/> . Viitattu 25.11.2019.

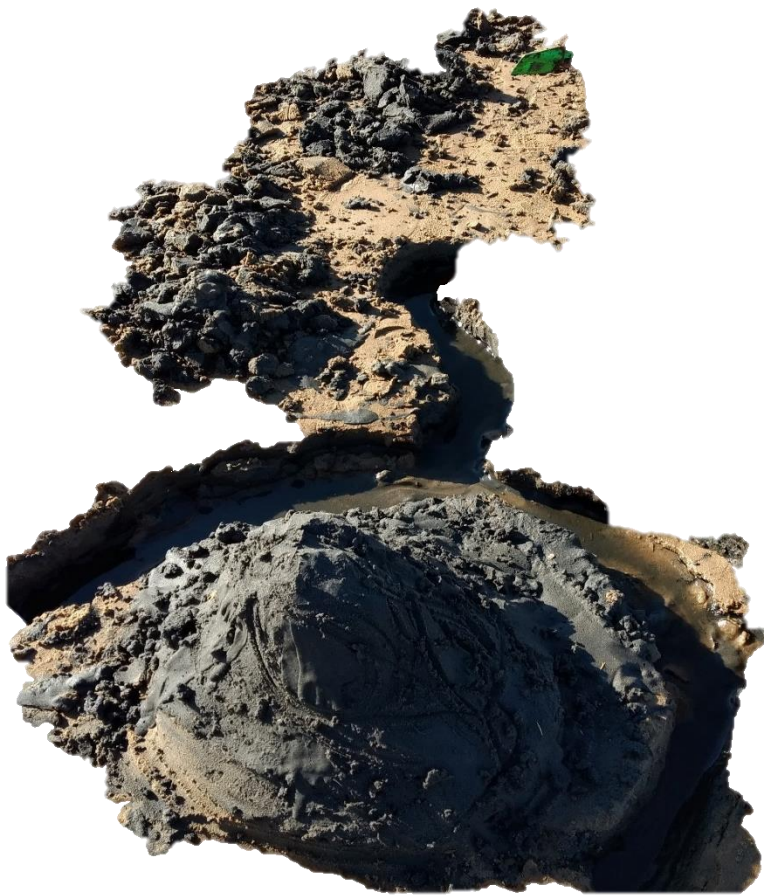
Suomen Luterilainen Evankeliumiyhdistys. 2019. Toiminta, lähetystyö. Saatavissa: <https://www.sley.fi/toiminta/lahetystyö/> . Viitattu 25.11.2019.

Suomen Lähetysseura 2019. Saatavissa: <https://felm.suomenlahetysseura.fi/> . Viitattu 25.11.2019.

Suomen Piplia seura 2019. Saatavissa: <https://www.piplia.fi/> . Viitattu 25.11.2019.

Svenska Lutherska Evangeliföreningen. Saatavissa: <http://www.slef.fi/om-slef> . Viitattu 25.11.2019.

Vuorinen, I. 1998. Tuhat tapaa opettaa. Viides painos. Tampere: Resurssi.



ENSIN RAKENNETAAN KIRKKO  
LÄHETYSTÄ TUTUKSI JA TAVAKSI

VARHAISNUORTEN TOIMINNALLINEN PAKETTI

## Esipuhe

Tämä on Ylivieskan seurakunnalle tehty materiaali lähetystyön tutuksi tekemisestä varhaisnuorille. Materiaalissa on paljon osioita, joita voi käyttää sellaisenaan tai muunneltuna toki muillekin. Vaikeusasteita helpottamalla jopa päiväkerholaisille tai vaikeuttamalla rippikoululaisille.

Tämä on syntynyt kesän 2019 aikana seurakunnan varhaisnuorten leirien Arkki-hetkiin ja nyt tämän olen koostanut sellaiseen muotoon kuin se olisi järkevintä käyttää. Yhtenäinen noin koko iltapäivän ohjelma, mutta sopii myös käyttää vain osia tästä.

Tärkein kokonaisuus tässä on rastirata ”SATTUMUSTEN LOTTO”, missä olen halunnut korostaa sitä tosiasiaa, kuinka vähästä elämä on vielä tänä päivänäkin kiinni kehitysmaissa ja kuinka tärkeää siellä tehtävä lähetystyö on niille ihmisille, jotka siitä pääsevät osallisiksi. Kyse ei aina suinkaan ole vain siitä julistamisesta, vaan koko ihmisarvoisesta elämästä.

”Sattumusten lotto” on syntynyt kokeilun perusteella ja ensimmäiset leiri Arkit toteutin perinteisillä diaesityksillä, joidenka loppuun olin suunnitellut leikkejä ja tehtäviä, mutta nämä olivat liian raskaita leirille. Olosuhteet vaativat erityisen huomion, koska ohjelman pitää olla enemmän tekemistä kuin istuminen.

Tähän olen tehnyt Arkille uuden rungon, mihin tuon rastiradan voi sitten koostaa kulloinkin käytettävissä olevan ajan ja tarvikkeitten mukaan. Rasteilla on jokaisella myös tarkennus, miksi tehtävä liittyy lähetystyöhön ja mitä sillä mahdollisesti yritetään kuvata. Rastien yhteydessä on myös selitykset, pisteetykset ja mahdolliset alkuvalmistelujen määrä ja vielä se, tarvitseeko rasti valvontaa vai toteutuuko itseohjautuvana. Rastiradalla on hyvä olla ainakin yksi ohjaaja, joka valvoo koko toimintaa ja tarvittaessa ohjaa joukkueita kohti tyhjää rastia. Joukkueitten määrä on hyvä olla ainakin yhtä pienempi kuin rasteja, että kierto saadaan hyväksi ja turha odottelu jää pois.

## Tästä kaikki lähtee, Tervetuloa sattumusten lottoon!

Tänään pelaamme lähetysaiheista ”Sattumusten lottoa”. Elämä tuolla kehitysmaissa on usein sattumusten varassa. Missä synnyt ja kenen perheeseen kuulut, voi olla todella suuressa merkityksessä jopa siihen jäätkö ylipäättään henkiin ja opitko lukemaan, vai sujuuko kaikki aina kohtuullisen hyvin. Suomen evankelisluterilaisen kirkon tekemällä lähetystyöllä pyritään tuota sattumaa tasaamaan. Aivan kaikkea ei lähetystyölläkään pystytä korjaamaan, mutta joka päivä pikkuisen lisää ja näin ollen ajan kuluessa lähetystyö tekee itsensä aina jossain paikassa tarpeettomaksi, kun paikalliset ovat saaneet elämänsä turvattua ja pystyvät hoitamaan itse asiansa eteenpäin.

Tänään me leikimme ”Sattumusten lottoa” ja pyritään tekemään se iloisella mielellä, vaikka rastien takana on hyvinkin vakavia aiheita. Kilpailla saa, mutta lähtökohdat sille kilpailulle ovat mahdollisimman huonot. Olette eri-ikäisiä, kokoisia ja ryhmien kokokin vaihtelee, sekä rastien tehtävät ovat mahdollisimman paljon sattumista kiinni. Kukaan ei voi saada etumatkaa, kun koskaan ei tiedä, mitä seuraavaksi tapahtuu, jollekin voi tulla peruutusmatka alkuun tai pisteet voi viedä huijari tai kuivuus. Kuunnelkaa tarkasti ohjeet ja kysykää aina jos, ette ymmärtäneet tai kuulleet ohjeistusta. Lukekaa rastien ohjeet ja merkatkaa pisteet paperille tai kännykkään. Isonen, joka on teidän ryhmänne johtaja, osallistuu myös jokaisen tehtävän suorittamiseen ja hänellä on vastuu, että pisteet ovat merkitty ylös ja teillä on kaikki rastit suoritettuina.

Onnea peliin tai vähemmän epäonnea.

Säde Kokkonieniemi

## HENKILÖTIEDOT

Valmistelut: kopioi henkilötiedot, leikkaa palasiksi (yhteen palaan tulee esim. asuinpaikka, syntymäaika), laita syntymäpaikat yhteen kuoreen tai rasiaan, asuinpaikat yhteen kuoreen jne., merkkää kuorten päälle, mitä siellä on. Henkilötietojen lisäksi tähän voidaan lisätä perheestä tietoja: onko sitä ja minkälainen perhe lapsella on.

Varaa jokaiselle ryhmälle oma henkilötietolomake, mihin pelaajat sitten voivat koota tämän heidän edustaman henkilön tiedot liimaamalla sen palasista.

Tarvikkeet: paperia, kopiot tiedoista, sakset, liimaa ja kirjekuoria, tai jotain, mihin lappuset voi koota.

Kokoaminen tapahtuu koko ryhmän voimin ja jokainen ryhmän jäsen saa valita yhden tiedon lomakkeeseen. Tiedoissa voi olla nimi tai muu tieto henkilötietoihin lisättäväksi. Tällä kertaa on myös perheestä jotain tietoja, koska kehitysmaassa perhe on hyvin tärkeä yksilön kannalta. Sosiaaliturvan puuttuessa perhe on se olennainen osa ihmisen turvaverkkoa ja lapsenkin selviytymisen olennainen osa.

Henkilötiedot ja syntymätunnus ovat ihmisen kannalta hyvinkin tärkeitä asioita, koska ilman niitä ihminen voi kadota jäljettömiin, koska virallisesti häntä ei ole olemassa. Henkilötiedoilla ihminen voi saada passin ja voi matkustaa maasta toiseen. Lähetystyö auttaa ja kehittää myös tätä, että ihmiset merkitään rekisteriin ja hänestä tehdään oikeasti ja virallisesti olemassa oleva ihminen, ehkäisee ihmiskauppaa ja katoamisia.

[TOINEN ARKKI, HENKILÖLLISYYDET.docx](#)

Henkilötietolomaketta voi myös pelissä käyttää pisteitten ylös kirjaamiseen.

Tästä ei saa pisteitä.



## VESI

Valmistelut: suunnittele reitti veden kuljetukseen, ota huomioon rastilla käytettävissä oleva aika. Varaa vettä riittävästi ämpäriin.

Tarvikkeet: ämpäri, mittakannu, kippoja, mittoja, lusikoita, vedenkestävä tussi, vettä, kartonkia, kirjekuoria.

Vesi rastilla kuljetetaan vettä ämpäristä pienemmällä astialla mittakannuun, missä on mitta-asteikko vedelle, tästä määräytyy joukkueen pisteet.

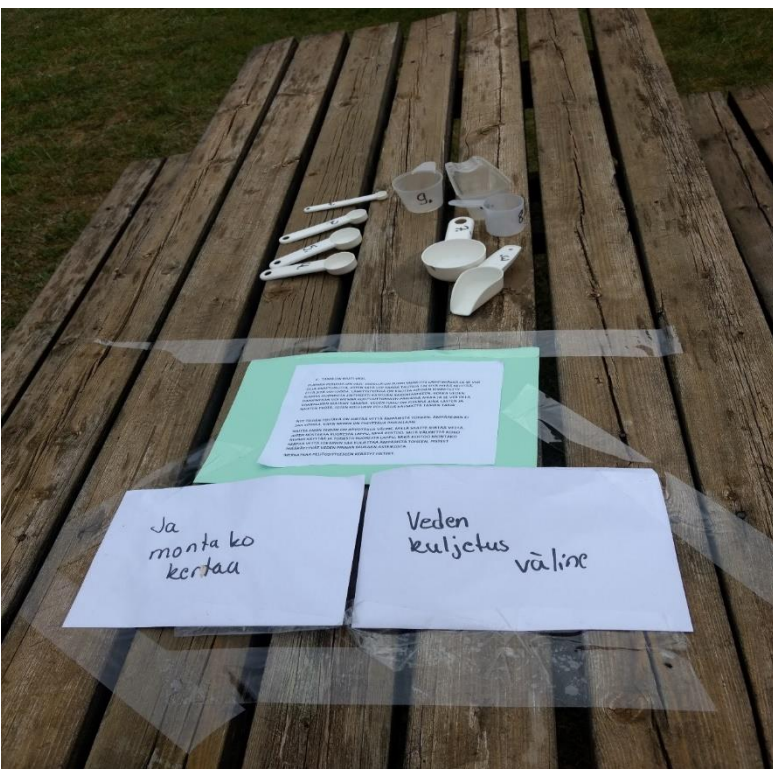
Ensimmäisenä otetaan lappu kuoresta, mistä arvotaan veden kuljetus väline. Esille kannattaa valita monen erikokoisia kippoja ja kuppeja, jopa aivan pieniä lusikoita, jotka ovat numeroitu. Näitä aivan pieniä lusikoita ei kannata arvontaan laittaa, mutta ovat lisäämässä jännitystä ja sitä tosiasiaa, että aina voi mennä vielä huonomminkin.

Seuraavasta arvontakuoresta nostetaan lappu, mikä kertoo kuinka monta kertaa jokainen ryhmän jäsen saa vettä hakea. Kannattaa painottaa kahta kertaa ja lisätä vain muutama kolmonen ja ykkönen joukkoon, ettei kilpailusta tule liian pitkä tai lyhyt.

Rastilla voi mennä paljonkin aikaa, joten jos ryhmät ovat suuria, niin yksi kolmen kerran lappu riittää, ettei aikataulu mene kokonaan sekaisin.

Tämä rasti nosti lasten luovuuden uusiin ulottuvuuksiin, joten ohjeistuksessa kannattaa olla tarkkana, ettei mene vaatteillakin ja kengilläkin veden kuljettamiseen.





## TARKKUUSHEITTO

Valmistelut: rakenna maalitaulu, valmistele pelialue ja merkkää heittokohta, merkitse purkkeihin pisteet ja tee määrä kortit, korkeintaan 1-3 heittokertaa, painottaen kahta kertaa, eli kuoreen monta kakkosta, yksi kolmonen ja joitakin ykkösiä. Pisteissä kannattaa suosia tasakymmeniä tai satasia. Jos käyttöön löytyy noppa, missä on luvut 1-3 voi tätä myös käyttää, tai sellaisen voi myös itse tehdä puukuutiosta. Tässäkin vaihtoehdossa kannattaa tuota ykköstä suosia, koska muuten rastilla menee yllättävän paljon aikaa.

Tarvikkeet: erilaisia, kokoisia ja muotoisia purkkeja, tussi, teippiä, narua tai liitua pelialueen merkin­ töihin, heittovälineitä, noppa, kartonkia, kirjekuori tai muu rasia.

Rastille on rakennettu erilaisista purkeista ja purnukoista maalitaulu, missä jokaiseen purkkiin on merkattu erikseen paljonko sinne jäänyt pallo tai muu heittoväline kerryttää pistesaldoa. Purkit ja ämpärit on hyvä teipata yhteen, joten heittämisestä tulee haastavampi, kun on yhtenäinen maalialue. Pisteet lasketaan lopuksi, eli heittoväline jää purkkiin. Heittovälineeksi kelpaavat lankakerät (pieniä lankakeriä uitin liimavedessä ja annoin kuivua, kestivät heittämisen hyvin), erilaiset pallot (golf, pomppu, tennis, pingis yms.), saviruukun palaset (rikkoutunut kukkaruukku) ja jopa värilliset kuulat.

Ensin heitetään nopalla tai arvotaan kuoresta heittokerrat, sitten jokainen ryhmän jäsen saa heittää kohti maalia niin monta kertaa kuin arvonta antaa vuoroja. Jokainen ei siis arvo itselleen heittokertoja, vaan se arvotaan aina kerran ryhmää kohti.

Heittovälineen saa jokainen valita itse tarjolla olevista, ja jos heittoväline jää maaliin, se otetaan sieltä vasta lopuksi pois, kun pisteet lasketaan yhteen. Heittoväline on siis maalitaulussa pelin loppuun saakka.

Pelipaikka tulee jättää siihen kuntoon kuin se olisikin, kun tulitte rastia suorittamaan. Heittovälineet paikoilleen ja maalitaulu paikoillaan.

Rastin tarkoitus on korostaa ihmisen kekseliäisyyttä ja sitä, että tullaan toimeen sillä, mitä on. Lähetystyön tarkoitus ei ole viedä paikallisten ihmisten omaa kulttuuria tai muokata heitä länsimaiseen ajatteluun, vaan tukea löytämään niitä erilaisia tapoja selviytyä paremmin elämässään. Paikallinen yhteistyö ja paikallisuus ovat selviytymisen parhaita asiantuntijoita.

## RASTI: HARKINNALLA JA VIISAUDELLA

Valmistelut: etsi sopiva kompa tai tehtävä. Tässä on otettava huomioon ryhmien ikäjakauma ja myös se, että se on mahdollista ratkaista.

Tarvikkeet: noppa, paperia, kynä ja kello.

Rastille tarvitsee valvonnan, ei toimi itseohjautuvana.

Rastilla ensin jokainen ryhmän jäsen heittää nopalla luvun ja nämä luvut lasketaan yhteen ja kerrotaan kymmenellä. Tästä tulee pistemäärä, mikä on mahdollisesti saa jos tietää tehtävän ratkaisun, mutta jos vastaus on väärä, pistemäärä miinustetaan jo kerätyistä pisteistä. Tässä tehtävässä on mahdollista saada joko paljon pisteitä tai sitten mennä miinukselle. Isosen osallistumista tulee tehtävän annossa korostaa, hän saa ja pitää osallistua.

Tehtävä:

Tapaamme kaksi kertaa viikossa, viisi kertaa kuukaudessa, mutta vain kerran vuodessa. Minkä me tapaamme?

Oikea vastaus on O-kirjain.

Lähetystyöllä autetaan ihmisiä ymmärtämään kehitystä ympärillään. Lasten ja nuorten koulunkäyntiä tuetaan. Lukemaan oppiminen mahdollistaa tiedon saannin ja näin ihmisellä on paremmat mahdollisuudet selviytyä elämästään, joutumatta huijausten kohteeksi. Oikean tiedon saanti on jokaiselle tärkeää ja lukemalla siihen on aina mahdollisuus. Ihminen, joka osaa lukea ei joudu huijatuksi niin helposti kuin lukutaidoton ihminen. Lukutaito on ihmisoikeus, ei ikävä velvollisuus.

## RASTI: TURVAVERKKO

Valmistelut: tee tarinan jatkosta kortteja, mitkä sekoitat eri laatikoihin. Tulosta ja leikkaa, liimaa samat tapahtumat samanvärisille kartongeille. Valmistelussa menee aikaa, mutta näitä voi käyttää uudestaan. Itse käytin joulukortteja ja koodasin ne tarroilla, mutta niistä tuli todella epäselviä ja menivät herkästi sekaisin pelissä, joten eri väriset kartongit ovat paras ratkaisu. Tarinan viimeisiin kortteihin pistemäärät ja numerot laatikot, missä järjestyksessä kortteja nostetaan ja tarina etenee.

Tarvikkeet: eri värisiä kartonkeja, tulostetut tarinat, laatikoita korteille.

Rasti ei toiminut ilman valvontaa kovin hyvin, mutta jos korttien koodaus on selvempi niin voi ehkä toimiakin.

Rastilla on tarkoitus rakentaa korteilla tarina. Nostat numeroiduista laatikoista aina yhden kortin ja näin tarina jatkuu, ensin ykkösestä, toisesta, kolmannesta ja neljännestä. Jokainen ryhmän jäsen nostaa vuorollaan ja vuorollaan, yksi tarina koko ryhmälle. Palauta kortit takaisin laatikkoon, mistä sen nostit, luettuasi tarinan jatko koko ryhmälle ensin. Toimi kortin ohjeen mukaan.

Tarina alkaa...

Olet ollut leikkimässä kavereittesi kanssa. Kiipeät korkeaan puuhun ja tähystät näkykö leijonia. Sieltä alas kavutessasi otteesi lipeää ja putoat maahan. Jalkaasi sattuu ja sinua itkettää. Kaverit yrittävät sinua auttaa. Korteista jatko.

Turvaverkko ei kerro sinulle välttämättä mitään, mutta jos sanotaan, että pääset lääkäriin ja sinun vanhemmillasi on mahdollisuus olla poissa töistä hoitamassa sinua, niin silloin olet yhteiskunnan turvaverkossa. Meillä täällä on itsestään selvyys, minne soitetaan ja mennään, kun olemme sairaita, mutta kehitysmaassa tällaista ei välttämättä ole tai se on niin kaukana, ettei ole mitään mahdollisuutta mennä sinne. Lähetystyössä on toivoa tähänkin. Lähetystyö kouluttaa lääkäreitä ja sairaanhoitajia, rakentaa sairaaloita sinne, missä hätä on suurin yhteistyössä paikallisten kanssa.

#### [ARKKI KAKSI, VAIHTOEHDOT](#)

Täältä löydät vaihtoehdot ja vielä voit itse keksiä lisää.

#### RASTI: KASAN HEITTO

Valmistelut: tee pelialue langalla rajaten, sen sisälle pienempi alue. Merkkaa pisteet heittovälineisiin.

Tarvikkeet: narua, nauvoja tai suuria ruuveja 8kpl, heittovälineitä (palloja, leluja yms.), tussi.

Rastille tehdään narusta tai langasta pelialue, jonka sisälle tehdään pienempi rajattu alue, jonka sisälle on tarkoitus heittämällä muodostaa kasa heittovälineistä. Heittovälineitä ei saa hakea pelialueelta pois ennen kuin jokainen ryhmän jäsen on heittänyt ja kasa on muodostunut. Ottakaa huomioon pelialueen ympärillä saa liikkua ja heittopaikkaa voi vaihtaa. Lopuksi lasketaan pelialueelle muodostuneesta heittovälineitten kasasta pisteet. Heittokertoja voi olla yksi jokaista ryhmän jäsentä kohti tai sitten jos muuta ei sovita tai ryhmien koko on hyvin erilainen, niin sitten voidaan sopia, että kaikki heittovälineet saa heittää pelialueelle eli heittoja on niin monta kuin heittovälineitä.

Pisteet merkitään pelitositteeseen.

Rastin tehtävällä ei ole suurempaa yhteyttä lähetystyöhön kuin se, että yhdessä ja kekseliäisyydellä pääsee pitkälle. Jos miettii kasan muodostusta, niin painavimmat pallot ensin ja sitten heittopaikallakin on tarkoitus. Asioita pitää siis katsoa välillä eri näkökulmista ja löytää siitä ratkaisun ongelmaan.

#### RASTI: LENNOKKI

Valmistelut: taittele mallilennokki ja varmista, että isokset osaavat paperilennokin taitella.

Tarvikkeet: paperia ainakin arkki jokaiselle osallistujalle

Rastilla taitellaan lennokki. Lennokin lento-ominaisuuksia unohtamatta.

Tätä rastia seuraa ehdottomasti seuraava rasti.

<https://www.youtube.com/watch?v=5fNp4tqB0eQ>

Ohjeet videolla.

## RASTI: LENNOKKI LENTÄÄ JA LASKEUTUU

Valmistelut: rakenna lentokenttä paperilennokeille. Jätesäkistä vuoristo, teipillä muotoillen. Itse rakennin koko kentän lasten kertakäyttö liinalle, missä oli jalkapallokentän kuviointi. Kentälle voi toki tehdä myös laatikoista taloja ja muita esteitä, mutta kenttä on syytä merkitä tarkoin ja siihen tulevat myös pisterajat, joista sitten ryhmän pisteet lasketaan. Merkitse myös alue, mistä lennokin saa kentälle heittää. Rasti vaatii tilaa ja sen on hyvä olla sisällä, niin kentän voi rakentaa lattialle.

Tarvikkeet: kentän pohja muovina, kartonkia, jätesäkkejä, laatikoita, tusseja, teippejä.

Rastilla kilpaillaan siitä, kuka osaa parhaiten laskeutua. Kenttä on lattialla ja koneen lopullinen sijainti kertoo pisteet. Onnea laskeutumiseen.

Tällä tehtävällä on hyvä muistuttaa lapsille, kuinka vaikeisiin paikkoihin lähetystyö menee. Ei ole teitä, tai matkat ovat todella pitkiä. Lähetystä tehdään paljon lentokoneilla ja se on usein se ainoa vaihtoehto.

Lähetyslentäjät tekevät arvokasta työtä vaikeissa olosuhteissa. Lähetystyö ei yksin mahdollista lentämisestä, mutta myös kouluttaa paikallisia lentäjiksi ja huoltomiehiksi.

Tässä lentokenttä toteutettuna jätesäkistä vuoret, alusta kertakäyttöinen muovipöytäliina, johon tussilla merkitty pisteet. Yksi lennokki laskeutunut





## RASTI: KOULUMATKA

Valmistelut: rakenna pöydän päälle rata, missä voi käyttää leikki eläimiä, rakennuksia, puita, pensaita yms. mihin rakennetaan polku, mitä pitkin lapsi menee kouluun. Siihen voi rakentaa vaarallisia paikkoja, missä voi joutua puikkelehtimaan vesistöjen tai eläinten lomasta. Tarkoitus on pillillä puhaltuen viedä pingispallo polun alusta loppuun, eli kotoa kouluun. Polulle merkataan teipeillä, kohdat mistä saa pisteitä, esim. jonkin esteen jälkeen.

Tarvikkeet: teippejä, tussi, lelueläimiä, laatikoita rakennuksiksi tai lego-rakennelmia, jätösäkkejä tai muuta sellaista, mistä saa polun ääriviivat tehtyä, pillejä, pingispalloja.



Rastilla ryhmän on yhdessä kuljetettava pingispallo alusta loppuun polkua pitkin, jos matka loppuu ennen päätöspistettä, saatte pisteet kuljetun matkan mukaan. Jokainen ryhmän jäsen osallistuu pallon kuljetukseen pillillä puhaltamalla, eli asettuu vieri viereen pöydän ympärille ja sitten vain puhaltamaan ja varokaa vaaroja.

Kehityksissä koulu matka voi olla todella erilainen kuin meillä täällä Suomessa. Siellä voi olla vaarallisia eläimiä tai jopa vesistöjä, mitkä pitää ylittää. Lapselle on hyvin harvoin tarjolla muuta mahdollisuutta kuin mennä jalkaisin kouluun ja joskus matka on taitettava



vielä yksinkin. Lähetystyö tuo kouluja lähemmäksi, mutta aina se ei ole ihan naapurissa, mutta monin lapsi haluaa kuitenkin kouluun, vaikka se olisikin pelottavan matkan päässä

## RATKAISE HYMIÖ RAAMATUN KOHTA

Valmistelut: isosille puhelimiin hymiökertomus tai videotykillä näkyviin.

Tarvikkeet: puhelimet tai videotykki, paperia, kyniä

Tässä teidän tulee selvittää, mikä Raamatun kertomus tässä on hymiöillä tehtynä. Kertomus on tuttua-kin tutumpi ja siihen voi liittyä meillä paljon muistojakin.

Vastaus kirjataan pistelomakkeelle tai sitten kerrotaan valvojalle. Ratkaisusta saa pisteitä radan ohjaajalta.

Lukutaito auttaa meitä monessa asiassa. Pelkkien hymiöitten varaan rakennettua viestiä on vaikea ymmärtää ja siinä on aina väärin ymmärryksen mahdollisuus. Lähetystyö ei yksin koulut ihmisiä, vaan kääntää ja jopa luo uusia kirjakieliä, koska ilman kirjoitettua kieltä, meillä ei olisi myöskään mahdollisuutta oppia lukemaan.





Kauppalistalla olevia asioita: maitoa, kaakaota, täytekakku, kermaa, kahvia (suodatinjauhatusta), teetä, sukkiä, banaaneja, jauhelihaa, broileria, palasokeria, aamiaismuroja, suklaata, marjamehua, leipää, kalaa, kyljyksiä, riisiä, perunoita, porkkanoita, jne.

Meille on itsestään selvyys, että opettelemme lukemaan suomeksi kirjoitetuista kirjoista. Kaikilla tämä ei ole mahdollista, koska siitä omasta puhutusta kielestä ei välttämättä ole olemassa kirjoitettua kieltä.

Lähetystyö auttaa tässäkin asiassa ja yhdessä paikallisten ihmisten kanssa se luo kirjoitettua kieltä nk. kirjakielen. Käännöstyönä Raamattu voi olla se ihan ensimmäinen kirja, mikä tuolle kielelle on käännetty. Tämä työ on hidasta ja se vie vuosia, mutta samalla se auttaa tuollaisen kielen säilymistä, koska kirjoitettua kieltä on aina helpompi opiskella kuin vain puhuttua kieltä. Puhutun kielen oppiseen tarvitaan aina se puhuja.

Seuraava rasti sitten ehdottomasti tämän jälkeen.

#### RASTI: TULKKAAMINEN JA OPPIMINEN

Valmistelut: edellisen rastin piirtämällä tehdyt kauppalistat

Tarvikkeet: paperia ja kyniä

Nämä rastit olisivat hyvä olla peräkkäin ja vielä niin, että niillä olisi ainakin yksi sama ohjaaja, joka tarkistaisi, että annettu lista ja sitten tulkattu lista ovat samoja, pisteytyksen takia.

Rastilla ryhmälle annetaan kauppalista, jonka toinen ryhmä on piirtänyt. Nyt teidän tehtävänänne on kirjoittaa se puhtaaksi eli suomentaa kuvat, mitä niillä halutaan sanoa. Jokaisesta oikeasta ratkaisusta saa pisteitä.

Kirjoitetun kielen merkitystä harvoin korostetaan liikaa. Luku- ja kirjoitustaito mahdollistavat elämässä opiskelun ja tiedon välittämisen. Ihmisen elämässä on paljon asioita, mitkä ovat mahdottomuuk-  
sia ilman lukutaitoa. Lukutaidoton ihminen elää uskomusten ja kuulopuheiden varassa.

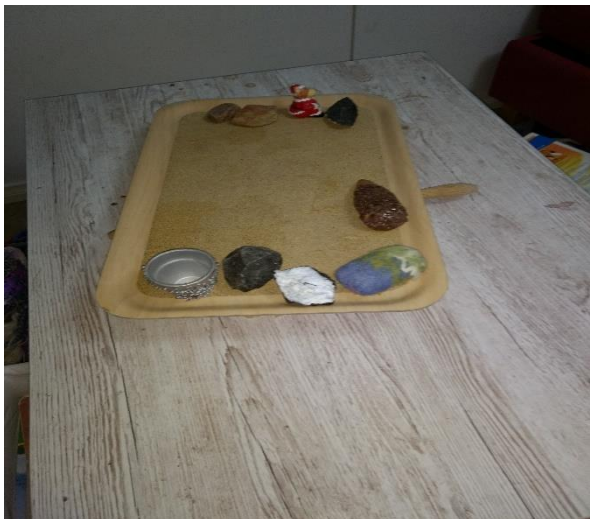
#### RASTI TASAPAINO

Valmistelut: hanki lauta, palikka, erilaisia painoja tai purkkeja hiekalla täytettynä. Tussilla painoihin pisteet.

Tässä pisteellä yritetään saada lauta, joka on palikan päällä tasapainoon erilaisten painojen avulla. Painoissa on pisteet ja ne lasketaan yhteen, kun lauta on tasapainossa.

Tätä rastia ei ole testattu, mutta vaatii jonkin verran rauhaa ja keskittymistä.

Elämän olisi hyvä olla tasapainossa niin jokaisen henkilökohtaisella tasolla, kuin myös maailman laajuisesti. Tällä tehtävällä havainnollistetaan juuri tuota tasapainon saavuttamista, kuinka vaikeaa se lopulta on saavuttaa. Tässä kuvassa tarjottimen alla on kaulin, joka on tuettu pysymään paikoillaan. Painoiksi on nyt haettu lasten askarteluita ja kiviä. Näihin erilaisiin painoihin voi pohjaan merkata pisteet ja näistä lasketaan tehtävän pistesaldo, mitä tuohon tasapainoon on saatu sopimaan.



## RAKENNETAAN KIRKKO

Tarvikkeet: palikoita yms.

Kirkkoa rakennetaan hirsipuu-tekniikalla ja alimmaiseksi tulevat neljä palikkaa. Rakennelman suunta on ylöspäin ja jokaisesta palikasta saa pisteitä, jotka ovat rakennelmassa. Rakennelma on silloin valmis, kun ryhmä sanoo sen ääneen ja sitten lasketaan pisteet. Jos rakennelma romahtaa ennen valmiiksi toteamista, ryhmä ei saa pisteitä. Palikasta voi saada kymmenen pistettä.

Toimii itseohjautuvana rastina. Palikoitten erilaisuus tekee rastista haastavan.

Kirkko ei ole pelkkä rakennus vaan se muodostuu seurakuntalaisista. Kokoontumiseen ei tarvita rakennuksia vaan ihmisiä. Lähetystyön kohteena on usein myös itse kirkkorakennus, ja se toimii kylissä yleisenä kokoontumistilana, kouluna ja tarvittaessa jopa sairaalanakin.



Rastien jälkeen voi pitää keskustelu tuokion, hartauden tai jatkaa pelaamista omien kylien kehittämiseksi. Lähetysjärjestöjen omat videomateriaalitkin ovat hyvin käyttökelpoisia tähän yhteenvedona tai sitten pohjustukseksi kylän kehitykselle.

## KEHITÄMME KYLÄÄMME

Tähän tarvitaan pohjaksi rastiradan pisteet, joilla lähdetään kehittämään kylää jossain päin keskellä kuivuutta ja viidakkoa, tai sademetsää, tai ihan mitä vain.

Lasten on tarkoitus tutustua kylään ensin ja sitten miettiä, mitä he lähtisivät kylässä kehittämään. Pohjakassana heillä on rastiradasta saadut pisteet. Tässä on yksi kertomus kylästä ja siellä asuvista ihmisistä. Tämä on kaikille ryhmille sama, mutta jokainen voi kehittää kyläänsä haluamallaan tavalla, kuin myös liittyä toiseen kylään, joten palveluita voidaan jakaa ja näin saada kummankin kylän asiat parempaan. Lapsille annetaan erilaisia kohteita, mihin he voivat rahaa tai nyt pisteitä käyttää, sitten on myös kohteita, mistä tulee rahaa lisää, joten kehittämistä on mietittävä, eikä vain tyydyttävä johonkin, tavoitteenahan olisi, että kylässä olisi järjestetty elämä siedettäväksi ja lapsilla olisi mahdollisuus koulunkäyntiin ja parempaan elämään.

## KYLÄ TUOLLA JOSSAIN, MISSÄ ASUU MARTTI JA MARIA

Kylä on keskellä ei mitään, ei ole kaivoa, eikä vessaa. Lapset eivät pääse kouluun ja vanhempien tärkein ansaitsemiskeino on metsästys tai keräily, jos jotain on liikkeellä tai saatavissa. Kylässä asuu noin 150 henkeä, lapsia noin puolet ja paljon kuolee ennen kuin ehtivät täyttää viisi vuotta. Terveystenhoitoa ei ole, satunnainen hoitaja käy, mutta kylän poppamies hoitaa kaiken, sateesta syöpään, kaiken samalla kaavalla. Hänkin vähän väsynyt jo tähän toivottomuuteen, kun lopputulos on kaikessa niin huono. Toivoisi edes mahdollisuutta parempaan. Kylässä ei osaa kirjoittaa kuin yksi mies, joka on joskus muuttanut muualta sinne ja hänkin osaa vain englantia kirjoittaa, joten kukaan kyläläisistä ei ole oppinut lukemaan, kun omaa kirjakieltä ei ole. Ei ole kyllä sitä kirjaakaan, joten mitäs sitä nyt kielellä.

Miten aloittaisit kehityksen tälle kylälle?

Valitse vaihtoehtoja ja perustelee. Kirjoittakaa oman kylän kehittymistarina ja muistakaa, kaikkea ei tarvitse tehdä yksin. Naapurikylän kanssa yhteistyö on jopa suotavaa. Mitä tarvitaan omassa kylässä ja mitä voi jakaa naapurin kanssa. Jos nyt intoa riittää kehittämiseen, mutta rahat ovat loppu niin silloin voi kääntyä tietysti pelin johtajan puoleen lainaa kysyäksään ja tähän voi olla ohjeena, että lainan maksuakin pitää miettiä, miten ja millä aikavälillä laina maksetaan takaisin. Tätähän tapahtuu myös tosielämässä, joten voidaan ottaa vaihtoehdoksi myös tähän.

Tässä ovat korttiehdotukset, joista lapset pääsevät valitsemaan tärkeinä pitämiään asioita kyläänsä. Näistä kannattaa tehdä kortit, jokaista korttia melkein yhtä monta kuin ryhmääkin, mutta suuria asioita esim. koulu kannattaa tehdä vähemmän, että se ohjaa kylien tai ryhmien väliseen yhteistyöhön. Kortin etupuolelle asia ja pisteet, millä sen saa omakseen. Nurjalle puolelle, voi sitten merkitä, jos siitä saakin

takaisin pisteitä tai mitä kyseinen valinta kylälle tuo. Näiden korttien teko kannattaa aloittaa hyvissä ajoin ja uusiakin asioita kannattaa miettiä.

Kaivo: 200 pistettä

Vessoja 10 kpl: 200 pistettä

Sairaanhoitaja: 300 pistettä

Lääkäri kerran viikossa: 300 pistettä

Kirjakieli: 500 pistettä

Kirkko/sairaala/koulu: 300 pistettä

Puun taimia, siemeniä, työkaluja: 1000 pistettä

- tästä saa takaisin tilille 500 pistettä, sijoitus poikii tuloa

Vuohia, kanoja: 400 pistettä

- tästä saa tilille takaisin 100 pistettä

Lähetetään lapsia kouluun: 600 pistettä/ 10lasta

- tästä saa takaisin 300 pistettä, sekä kylälle oman opettajan ja terveydenhoitajan

Opettaja ja toimiva ala-aste: 1 300 pistettä

- tästä sijoituksesta tilille takaisin 300 pistettä

Lehmä, sekä raivattua peltoa: 300 pistettä

- tästä lasten terveys paranee, ja takaisin saa 150 pistettä

Tie kaupunkiin: 1000 pistettä

- tästä sijoituksesta 200 pistettä takaisin

Pappi ja kirkko: 600 pistettä

- tästä sijoituksesta kaikki alkupisteet ovat jälleen käytössä, koska pappi auttoi hakemaan kylälle kehitysapumäärärahoja ja näin kylä sai enemmän apua kehittämiseen

Lapset voisivat isosen johdolla tehdä oman kehityskertomuksen kylälle ja perustella sitä, mitä päätetty sijoitus kylälle tuo. Vessat tuovat kylälle parempaa hygieniää ja samalla tarttuvia tautejakin vähemmän, näin kylä säästyy monelta epidemialta ja ihmiset voivat paremmin tehdä töitään. Samoin kaivot, lapsilta ja naisilta säästyy monta tuntia päivässä, jonka he voivat käyttää kouluun tai töihin. Samalla myös veden laatu paranee ja se tuo lisää terveyttä kyläläisille.

Tässä isosella on suuri rooli ohjata lasten ajattelua, mikä on tärkeää ja minkä voi hankkia myöhemmin, mutta korostaa sitä, ettei yhtä ainutta oikeaa järjestystä ole ja kun rahat eivät kaikkeen riitä, niin on vain hankittava se, mikä sillä hetkellä on tärkeintä.

Tähänkin olisi hyvä tehdä yhteenveto ja niin, että kaikki saisivat perustella omia ratkaisujaan.



## TIETOVISA

Valmisteluja tässä ei ole, kysymykset ovat tässä ja visa käydään ryhminä. Vaihtoehtoja on aina kolme, joista valitaan ryhmän päätöksellä mahdollisesti oikea. Pisteitä tulee aina oikeasta vastauksesta ja ryhmä näyttää vastaukset: A oikea käsi, B vasen käsi, c kenkä. Jokaisesta ryhmästä yksi on vastauksen näyttäjä eli nostaa joko käden tai kengän, tästä pisteen laskija näkee vastaukset. Tarvitaan kysyjä ja mahdollinen pisteenlaskija, joka pitää kirjaa pisteistä.

1. Lähetystyö tarkoittaa
  - a. vain ulkomailla tehtävää työtä.
  - b. vain Suomessa tehtävää työtä, mikä rajoittuu seurakunnan alueelle.
  - c. sekä Suomen rajojen sisällä tehtävää, että ulkomailla tehtävää työtä.

Lähetystyöllä voidaan tarkoittaa myös Suomessa tehtävää työtä, siinä missä ulkomaillakin tehtävää. Lähetystyö alkaa kotiovelta.

2. Lähettäminen tarkoittaa
  - a. Talouspäällikkö lähettää laskuja postissa eteenpäin.
  - b. Seurakunta kerää rahaa ja tukee henkisesti lähetystyöntekijöitä työssään.
  - c. Nuorisotyöntekijä käy harrastuksenaan lähettäjänä juoksukisoissa.

Lähettäminen tarkoittaa juuri sitä seurakunnissa tehtävää sekä hengellistä, että taloudellista työtä, mikä mahdollistaa lähetystyöntekijöitten työn lähetyskohteissa. Lähettäminen on siis tukityötä lähetystyöntekijöille.

3. Lähetysjärjestö toimii yhteistyössä seurakuntien ja koko kirkon kanssa. Miten pääsen töihin näiden kautta lähetyskentille ulkomaille?
  - a Ilmoitan halukkuuteni ja pakkaan reppuun leipää ja piimää.
  - b. Haen kurssille, joka valmistaa työhön lähetyskentille, sekä ilmoittaudun vapaaehtoiseksi tai haen paikkaa.
  - c. Soluttaudun jonkun reppuun ja varaan jänispaikan matkalle.

Ennen lähetystyöntekijäksi lähtöä on käytävä kurssi ja opiskeltava paljon kohdemaan elämästä ja mahdollisesti kielenkin alkeet. Lähetystyöntekijäksi ei lähdetä puolen tunnin miettimisen jälkeen, vaan se vaatii työtä ja harkintaa.

4. Miten voin auttaa lähettämisessä?
  - a. Rukoilemalla.
  - b. Osallistumalla lähetysten myyjäisiin.
  - c. Osallistumalla Kauneimpien Joululaulujen laulamiseen ja laittamalla kolehtiin rahaa.

**Kaikki nämä ovat oikein. Näillä keinoin voit auttaa lähetystä.**

5. Miksi lähetystyötä tehdään?
  - a. Suntiolla ei ole muuta tekemistä.



b. Raamattu kehottaa meitä tekemään ja se on myös lähimmäisenrakkautta, sekä oikein auttaa muita.

C. En ymmärrä kysymystä.

Lähetyskäsky Raamatussa ohjaa meitä tähän lähetystyöhön, menkää ja tehkää kaikki ihmiset Jeesuksen opetuslapsiksi. On myös oikein ja kohtuullista yrittää auttaa muita ja tasata maailmaa oikeudenmukaisemmaksi paikaksi elää ja olla.

6. Lähetystyössä toimitaan usein paikallisten seurakuntien apuna ja tukena, toimitetaanko jumalanpalvelus silloin.
  - a. Englanniksi.
  - b. Suomeksi, ehdottomasti.
  - c. Paikallisella kielellä.

Lähetystyötä tehdään nimenomaan sen paikallisuuden ehdoilla ja tähän kuuluu paikallinen kielikin, joten kyllä sitä pyritään pääosin käyttämään jumalanpalveluksissakin siellä lähetyskentillä.

7. Lähetystyö kuuluu seurakunnissa?
  - a. Kaikille.
  - b. Vain ja ainoastaan lähetyssihteerille.
  - c. Ei kenellekään.

Lähetystyö on meidän jokaisen seurakuntalaisen asia. Se muodostaa kirkon perusrakenteen ja näin ollen kuuluu jokaiselle työntekijälle ja seurakuntalaiselle.

8. Vesi ja opetus ovat tärkeitä, mutta ovatko ne tärkeimmät asiat lähetystyössä?
  - a. Ovat, muuta ei tarvita.
  - b. Tapauskohtaisesti, joskus ovat ja joskus taas ei. Lähetystyö pyrkii auttamaan paikallisesti tärkeissä asioissa.
  - c. Kuka nyt koulua tahtoisi.

Paikallisten avun tarpeen tunnistaminen ja tärkeyshetki juuri siinä tapauksessa on työn onnistumisen kannalta tärkeintä, janoinen ja nälkäinen ihminen ei ole helpoin tarttumaan kirjaan, mutta jos perustarpeet ovat tyydytetyjä riittää kiinnostusta muuhunkin.

Rastirata on hyvä päättää hartauteen tai pelin kautta hartauteen. Tässä on koottuna joitakin vaihtoehtoja. Näitä voi tuki käyttää muutenkin ilman peliä, kun tilanne vaatii lyhyttä ja helppoa.

## **HARTAUS**

Aloitetaan virrellä 501 Kuule, isä taivaan.

Rukous:

Kiitos tästä päivästä ja siitä, että olemme saaneet kokoontua yhteen. Meillä on ollut jännittävä päivä ja olemme saaneet pelata yhdessä. Siunaa ja suojele tämä leirimme/hartautemme ja yhteinen aikamme.

Puhe:

Tänään olemme saaneet olla yhdessä. Olemme pelanneet ja miettineet lapsia jossain siellä kaukana. Olemme ehkä oppineet jotain uutta tai kerranneet vanhaa. Raamatussa Jumala kehoittaa meitä kaikkia menemään ja tekemään kaikista Jumalan seuraajia, mutta tehtävä saattaa kuulostaa hiukan liian suurelta, kun olemme täällä pohjoisessa ja vielä olette niin pieniä. Eihän meistä kukaan voi noin vain lähteä ja mennä jonnekin kauas tekemään lähetystyötä, mutta meistä jokainen voi omalta osaltaan lähettää ja tehdä täällä kotona ja kotiseurakunnassa työtä sen eteen, että täältä voidaan lähettää ihmisiä sinne kauas tai sitten tuoda sieltä ihmisiä opetettavaksi, jotta he voivat mennä tekemään työtä kotiseudulle. Jokainen voi osallistua kykyjensä mukaan ja aina voi myös rukoilla heidän puolestaan, jotka siellä kehitysmaissa asuvat ja tekevät lähetystyötä.

Rukous:

Jumala suo meille rauhallinen yö ja unta aamuun saakka. Anna myös niille lapsille yörauha, jotka eivät vielä sinua tunne. Suojele perhettämme ja kaikkia muita ihmisiä maan päällä.

Kiitos tästä leiristä ja täällä viettämästämme yhteisestä ajasta.

Amen

Loppuun vielä Laulutuuhi kirjasta, 33 Seuraa tähteä ja hyvät yöt/päivän jatkot.

## HARTAUS

Laulu: Viekkä viesti 86, Laulutuuli

Raamatusta Ap.t. 2: 1-3

”Kun sitten koitti helluntaipäivä, he olivat kaikki yhdessä koolla. Yhtäkkiä kuului taivaalta kohahdus, kuin olisi käynyt raju tuulenpuuska, ja se täytti koko talon, jossa he olivat. He näkivät tulenlieskoja, kuin kieliä, jotka jakautuivat ja laskeutuivat itse kunkin päälle.”

Tässä oli Jumalan pikakielikurssi, mutta valitettavasti tällainen ei ole enää toistunut, joten nykyään Raamattuja käännetään koko ajan uusille kielille. Meille on itsestään selvää, että Raamattu on suomeksi ja kirkossakin pappi puhuu meidän kanssamme samaa kieltä. Oletteko koskaan ajatellut, mitä kieltä Jumala puhuu? Puhuuko Hän kaikkia kieliä vai puhuuko sydämen kieltä, ymmärtää meitä ilman puhuttua kieltä? Minä haluan uskoa, että kumpikin on mahdollista ja kaikki, mitä ajattelemme ja rukouksemme tulevat Jumalan tietoon.

Rukous:

Kiitos kielestä ja siitä, että me ymmärrämme toisiamme. Samoin siitä, että on olemassa kieli, mitä jokainen ymmärtää, hymy ja teot. Toista auttamalla voimme ylittää kielimuurit ja hymyllä korvaamme monta sanaa.

Suojele ja varjele meitä, ole kanssamme joka päivä.

Amen

Lopuksi laulu Anna hymyn tehdä siltaa 85, Laulutuul

## PROJEKTEJA

inspiraatioksi ja jopa toteutettavaksi

### VILLALANKAMESSU

- Haetaan toteutukseen apua paikallisista käsityöpiireistä.
- Kolehti kerätään villalankoina.
- Messun aikana voi neuloa ja suositeltava asukin on villasukat ja villapusero.
- Villalangoista jalostetaan torkkupeittoja koko seurakunnan voimin. Isoäidin neliötä voidaan tehdä: leireillä, kerhoissa ja muissa tilaisuuksissa. Seurakuntalaiset voivat tehdä niitä myös kotonaan. Neulomisesta innostuneita lähestytään pyytämällä apua yhteen liittämistalkoisiin. Pa-lasista tehdään mahdollisimman monta peittoa, jotka voidaan myydä tai laittaa arpajaisiin voitoksi, tulot lähetykselle.

### TULOJEN HANKKIMISTA LÄHETYKSELLE

- Uusien myytävien suunnittelua: koruja kierrätysmateriaaleista nuorille esim. kerho tämän puitteissa, kukkien kasvatusta kesän kynnyksellä (Ukkopiiri tekisi kasvatuslaatikot ja kaikki kerholaiset voisivat hoitaa, sitten myynti esim. juhannuksen alla.) Havutyöt joulun alla olisi sekä suosittu kokoontumisaihe kuin myös myyntiartikkeli.
- Tarjoilurinki nuorista ja nuorista aikuisista, hygieniapassin omaava palvelualtis porukka, josta saisi esim. perhejuhliin työntekijöitä ja tästä korvaus lähetyksen hyväksi. Lisäkäsien hankinta on usein todella vaikeaa, kun on erilaisten perhejuhlien sesonki. Tällaisesta porukasta voisi löytyä monelle apu ja jos maksukin hoituisi hyväntekeväisyyteen, niin sekä maksaja, että työn tekijä kokisi tekevänsä jotain hyvän asian eteen.
- Esiintyjäryhmä, nuorista ja nuorista aikuisista. Ryhmä, jota voisi korvausta vastaan pyytää laulamaan esim. hautajaisissa. Musiikki on usein toivottavaa erilaisissa tilaisuuksissa, mutta aina ei ole tuttuja tai muuta esiintyjää saatavana, joten tällainen ryhmä voisi auttaa ja tästäkin korvaus lähetyksen hyväksi. Nykyään hautajaiset ovat niin pienet, ettei virsien laulaminen onnistu, joten tällainen edes muutaman hengen vahvistus urkuparvella tekisi ihmeitä. Korvauksen pyytäminen on tietysti aina hankalaa, mutta jos asiasta tiedotettaisiin selkeästi, että palvelusta tulevat rahat menevät suoraan lähetystyön hyväksi, eikä tällä kukaan tienaa, niin maltaisi varmasti kynnystä käyttää palvelua.

## VAIHTOEHTOINEN OHJELMA

Tässä on vaihtoehtoinen diaesitys Ylivieskan seurakunnan lähetystyöstä ja lähettämisestä. Lähemmässä tarkastelussa on Piplia seura.

ARKKI, lastenleirille 3. – 5.6. 2019

Lähetystä Raamatun kautta

2009 -2011 syntyneille

1. Tutustumisleikki, esim. Hedelmäsalaatti
2. Lähetystyöhön tutustuminen, kerrotaan ja mietitään, miten ja miksi. Tälle kerralle esitellään Piplian työtä perusteellisemmin.
3. Rikkinäinen puhelin, leikki
4. Teemme kauppailman eri tavalla. Pertti lähtee kauppaan ja Pekalla on pitkä lista, mitä pitää tuoda, mutta kirjoittaa ei saa, eikä käyttää älypuhelinlaiteakaan. Pareittain tai pienissä ryhmissä tehdään lopulta paperille kuva yms. lista, mitkä sitten esitellään koko ryhmälle ja mietitään, miten olisi käynyt lopulta, tuleeko kakkua vai leikkimökki.
5. Tutustumme myös erilaisiin Raamattuihin.
6. Ratkaisemme hymiö-viestin, jouluevankeliumi hymiöillä.
7. Leikkiä vielä ajan salliessa
8. Palautetta vetäjälle

Tarvikkeet: paperia ja kyniä.

Tämä ohjelma on nyt suunniteltu sisällä vedettäväksi ja kestoltaan noin 45minuuttia, säätövaraa tulee loppuun leikeistä.

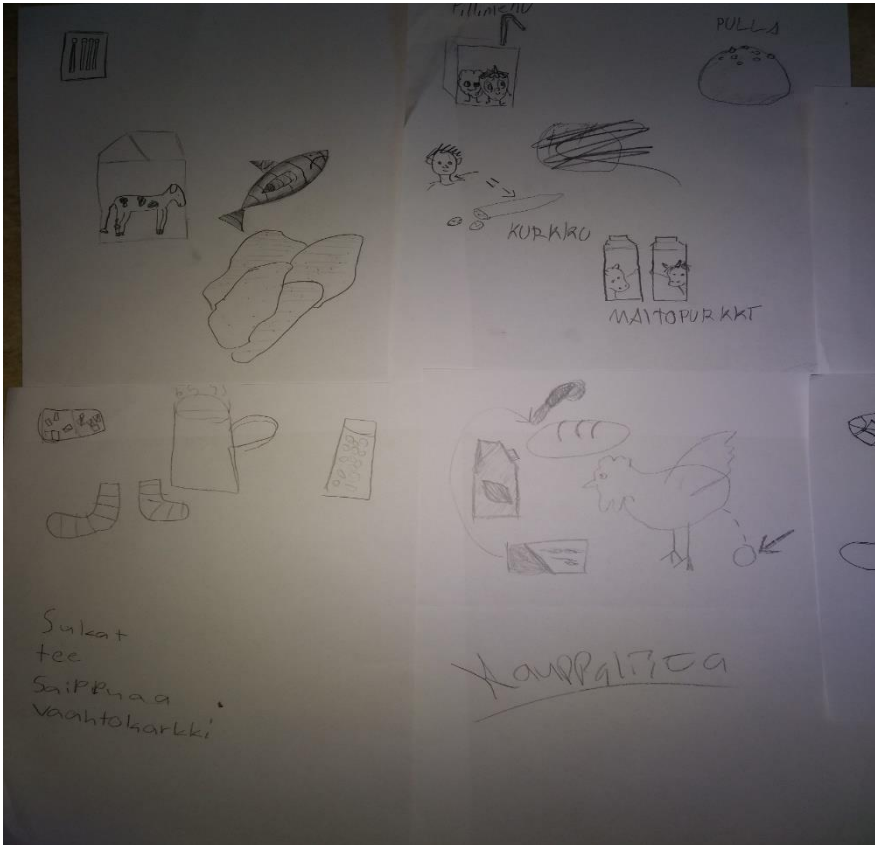
Videotykki ei ole, välttämättömyys jos ryhmä on noin 10 henkeä.

Suunnittelen jokaiselle ryhmälle erilaisen ohjelman, että saan mahdollisimman paljon aineistoa opin-  
näytetyöhöni, ARKKI, lastenleirille 3. – 5.6. 2019

Lähetystä Raamatun kautta

2009 -2011 syntyneille

Tuokion tehtävän ratkaisuja alla. Lapset saivat selvitettyä erittäin hyvin suodatinpussit kuin kananmunatkin.





## YLIVIESKAN SEURAKUNTA TEKEE LÄHETYSTYÖTÄ

- *Eri lähetysseurojen kautta*
- *Suomen Lähetysseuran kautta: Namibian kirkon kaupunkityö*
- *Etiopiassa Teologinen Seminaari, koulutetaan pappeja, diakoneja ja muita seurakunnan työntekijöitä*
- *Eteläinen Afrikka, Ilkka Repo*
- *Tansania, Pia ja Mikko Pyhtilä, nyt Suomessa*
- *Suomen Piipiaseuran kautta: Raamatun käännöshanke ndongan ja kwanjaman kielille Namibiassa*

## Ylivieskan seurakunnan tukemaa lähetystyötä....

- Medialähetys Sanansaattajat ry:n (Sansa) kautta: Radiotyötä Intiassa vähemmistökielillä
- Lähetysyhdistys Kylväjän kautta Israelissa

## Miten voisin minäkin auttaa?



*Osallistumalla, rukoilemalla ja auttamalla.*



## Jotain samaa...



Lähetyskentältä opetushetkeä kuvaa, tai vai olisiko vallan pyhäkoulusta.



Läntisestä Afrikasta.

## ENSIN RAKENNETAAN KIRKKO



Mistas lähetyskentältä tämä on?



Luontokirkosta

## Myös näin tuet lähetystä



Ostamalla seurakunnan suruadresseja, tai vinkkaa vanhemmille, mistä niitä saa.



Voit myös jattaa tyhjat pullot keräykseen.



Leirilla tai kerhossa voidaan lähettää viestii lähetysoöntekijöille.

## Mikä Raamatun kertomus tämä on?



10.24 ✓

### JOULUEVANKELIUMI

KEISARI AUGUSTUS MÄÄRÄSI, ETTÄ JOKAISEN OLI MENTÄVÄ SYNTYMÄKAUPUNKIINSA. SIELLÄ KAIKKIEN NIMET MERKITTIIN KIRJOIHIN VERONMAKSUA VARTEN.

MYÖS MARIA JA JOSEF NOUDATTIVAT KÄSKYÄ. HE LÄHTIVÄT KOTOAAN NASARETISTA BETLEHEMIN KAUPUNKIIN. MATKA OLI PITKÄ JA HANKALA VARSINKIN MARIALLE, JOKA OLI RASKAANA. MARIAN SYNNYTTÄMISEN AIKA OLI LÄHELLÄ.

BETLEHEMISSÄ OLI PALJON IHMISIÄ. MARIA JA JOSEF EIVÄT MAHTUNEET MAJATALOON. HEIDÄN OLI YÖVYTTÄVÄ TALLISSA.

MARIA SYNNYTTI TALLISSA LAPSEN. LAPSI OLI POIKA, JA HÄNELLE ANNETTIIN NIMI JEEBUS.

OLI YÖ. PAIMENET VARTIOIVAT NIITYLLÄ LAMPAITA. ÄKKIÄ PAIMENTEN ETEEN ILMESTYI ENKELI. ENKELI SANOI:

— ÄLKÄÄ PELÄTKÖ! MINULLA ON ILOINEN UUTINEN. JEEBUS, IHMISTEN AUTTAJA JA JUMALAN POIKA, ON SYNTYNYT. MENKÄÄ KATSOMAAN HÄNTÄ!

PAIMENET LÄHTIVÄT HETI JEEBUSKEN LUO. HE LÖYSIVÄT TALLIN, JOSSA JEEBUS-LAPSI NUKKUI. PAIMENET KUMARSIVAT HARTAINA. HE OLIVAT ILOISIA.

PAIMENET KERTOIVAT KAIKILLE, ETTÄ JEEBUS, IHMISTEN AUTTAJA JA JUMALAN POIKA, OLI SYNTYNYT.

YÖN TÄHDET LOISTIVAT KIRKKAINA. MARIA ISTUI JA KUUNTELI YÖN ÄÄNIÄ. MARIA OLI HÄMMÄSTYNYT. HÄNEN POIKAANSA TERVEHDITTIIN KUIN KUNINGASTA!

KAIKKI TÄMÄ TAPAHTUI MAAILMAN ENSIMMÄISENÄ JOULUYÖNÄ.

LUUKAS 2:1–20

## Piipiaseura

- *Kansainvälinen työ: tavoittaa ihmiset heidän omalla kielellään*
- *Luodaan pohja luku- ja kirjoitustaidolle*
- *Vaikutetaan syrjiviin asenteisiin*
- *Herätetään mielenkiintoa Raamattua kohtaan*
- *Raamatunkäännöstyö Kiinassa, Malawissa, Namibiassa, Mekongin alueella ja Venäjällä*
- *Lukutaitotyö Etiopiassa, Keniassa, Malawissa ja Tansaniassa.*



## Suomen Piipliaseura

- Kääntää Raamattua eri kielille osana kirkkojen lähetystehtävää
- Ensimmäisen käännöksen kohdalla luodaan usein myös kirjakieli
- Tuo ihmisille mahdollisuuden oppia lukemaan
- Lukeminen omalla kielellä ihmisen perustava ihmisoikeus
- Koulutustason nousu vaikuttaa asenteisiin, edistää demokratiaa, lisää tasa-arvoa ja vähentää köyhyyttä.

## Tehtävä:

Tee kauppalista neljästä tuotteesta, mitkä teidän on käsketty kaupasta hankkia. Tarvikkeet kyniä ja paperia. Ryhmässä, ilman kirjoitettuja kirjaimia. Miten saat viestisi perille, puhelimiakaan ei voi käyttää, kun akku tyhjä. Esitellään muille ryhmille, kuka keksii ja kenen lista on käyttökelpoisin.

